

ว. ๐๕. 116

26/11/39

สารกรมศิลปากร

FINE ARTS DEPARTMENT NEWSLETTER ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ISSN 0857-572X

วันขึ้นปีใหม่

ความหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่า "ปี" ไว้ดังนี้ ปี หมายถึง เวลาชั่วโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ครั้งหนึ่งราว ๓๖๕ วัน : เวลา ๑๒ เดือน ตามสุริยคติ

พจนานุกรมไทย ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๒ (ปรับปรุง-เพิ่มเติมใหม่) ได้ให้ความหมายของคำว่า "ปี" ไว้ดังนี้

ปี หมายถึง มาตรฐานเวลา หนึ่งปีเท่ากับ ๑๒ เดือน หรือ ๓๖๕-๓๖๖ วัน : หนึ่งปี หมายถึง หนึ่งรอบที่มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามลำดับดังต่อไปนี้ ขวด : หนู, หนู : วัว, ขาล : เลือด, เกาะ : กระต่าย, มะโรง : งูใหญ่, มะเล็ง : งูเล็ก, มะเมีย : ม้า, มะแม : แพะ, วอก : ลิง, ระกา : ไก่, จอ : หมา, กุน : หนู ใช้เรียกเป็นชื่อสัตว์ก็มี เช่น ปีลิง ปีแพะ เป็นต้น

ประวัติความเป็นมา

- ในส่วนของนานาชาติ

ในครั้งโบราณ นานาชาติหาได้ขึ้นปีใหม่ร่วมสมัยเดียวกันไม่ต่างชาติต่างก็ขึ้นปีใหม่กันตามความนิยมของตนที่เห็นว่า วันขึ้นปีใหม่นั้นจะเป็นวันดี เช่น ชาวเยอรมันในสมัยโบราณแบ่งปีออกเป็น ๒ ฤดู คือ ฤดูหนาวกับฤดูร้อน ก็ขึ้นปีใหม่วางปลายเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นเวลาที่พื้นภูมิอากาศกำลังเริ่มเย็นขึ้นเป็นลำดับ และฤดูหนาวกำลังเริ่มต้นเข้ามาประจวบกับเวลานี้เป็นสมัยที่ประชาชนซึ่งแยกย้ายกันไปหากินในที่ต่าง ๆ ตั้งแต่นั้นฤดูร้อนได้เก็บเกี่ยวพืชผลที่ทำได้ และนำขึ้นยังฉางเสร็จแล้ว ก็มาร่วมชุมนุมกันฉลองขึ้นปีใหม่ในระยนี้ ต่อมาเมื่อชาวโรมันได้รุกรานเข้าไปในอาณาเขตชาวเยอรมัน จึงได้เลื่อนการฉลองปีใหม่มาเป็นวันที่ ๑ มกราคม

ชาติโบราณ เช่น โอยคุปต์ เฟนิเซียนและอิหร่าน เริ่มปีใหม่เมื่อกลางฤดูสารท คือราววันที่ ๒๑ กันยายน โยนกสมัยก่อนพุทธกาลขึ้นไปเริ่มปีใหม่วางวันที่ ๒๑ ธันวาคม แม้ชาวโรมันโบราณก็เริ่มปีใหม่วางวันที่ ๒๑ ธันวาคมเหมือนกัน แต่ครั้งต่อมาถึงสมัยซีซาร์เมื่อใช้ปฏิทินที่เรียกว่าแบบจูเลียน จึงเลื่อนวันขึ้นปีใหม่มาเป็นวันที่ ๑ มกราคม แต่พวกยิวขึ้นปีใหม่วางวันที่ ๒ อย่าง คือตามทางการเริ่มปีใหม่วางตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนนิซัน (เดือนนี้ตกอยู่ในระยะราววันที่ ๑ กันยายน ถึง วันที่ ๕ ตุลาคม) และทางศาสนาเริ่มราววันที่ ๒๑ มีนาคม ในตอนต้นแห่งยุคกลาง บรรดาชาวคริสเตียนเริ่มปีใหม่วางวันที่ ๒๕ มีนาคมแต่ชนชาติอังกฤษเชื้อสายแองโกลซัคซอน ได้เริ่มปีใหม่วางวันที่ ๒๕ ธันวาคม ซึ่งประจวบกับเป็นวันที่พระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ (The Conqueror) ทรงได้ชัยชนะและปราบดาภิเษกสวมมงกุฎเป็นราชาธิราชแห่งเกาะอังกฤษ ภายหลังพระองค์ได้ประกาศพระบรมราชโองการให้เลื่อนวันขึ้นปีใหม่ มาในวันที่ ๑ มกราคม แต่ต่อมาชาวอังกฤษก็กลับเลื่อนไปขึ้นปีใหม่วางวันที่ ๒๕ มีนาคม เช่นเดียวกับชาวคริสเตียนอื่น ๆ เมื่อได้มีการใช้ปฏิทินแบบกริกอเรียน ใน พ.ศ. ๒๑๒๕ แล้ว ประเทศที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกต่าง ๆ ไป ก็หันกลับมาขึ้นปีใหม่วางวันที่ ๑ มกราคมกันอีก และตระหนักกันว่าราว พ.ศ. ๒๒๔๓ และไม่เกิน พ.ศ. ๒๒๔๖ ชาวอังกฤษก็เปลี่ยนกลับไปขึ้นปีใหม่วางวันที่ ๑ มกราคม ด้วย

- ในส่วนของไทย

ชาวไทยแต่ก่อนมาเริ่มขึ้นปีใหม่เป็น ๓ ระยะ คือขึ้นปีใหม่ทางจันทรคติ โดยนับปีขึ้นปีใหม่เป็นเกณฑ์ เริ่มวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นประเพณีมีตรุษ ระยะ ๑ เริ่มปีใหม่ตามเกณฑ์จุลศักราชตามปกติตกในราววันที่ ๑๓ เมษายน เป็นประเพณีมีสงกรานต์และมีการเล่นประทักษิณ ๓ วัน วันต้นเป็นวันสงกรานต์ วันที่ ๒ เป็นเนา และวันที่ ๓ จึงเป็นวันเถลิงศกเปลี่ยนจุลศักราชใหม่ระยะ ๑ และขึ้นปีใหม่ตามสุริยคติ คือวันที่ ๑ เมษายน ซึ่งประกาศใช้มาแต่ พ.ศ. ๒๔๓๒ ในรัชกาลที่ ๕ และได้ประกอบพิธีฉลองปีใหม่นั้นเป็นประเพณีสืบมาแต่ก่อน ครั้นต่อมารัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย ได้เสนอว่า วันขึ้นปีใหม่ของไทยควรจะให้เป็นไปตามสากลนิยม จึงได้ประกาศเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่วางเป็นวันที่ ๑ มกราคม มาแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ตามประกาศลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ ต่อไปนี้

โดยที่จารีตประเพณีของไทยแต่โบราณมา ได้ถือวันแรม ๑ ค่ำ เดือนอ้ายเป็นวันขึ้นปีใหม่นั้นเป็นการสอดคล้องกับคติแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งถือฤกษ์วันขึ้นปีใหม่นั้นเป็นการเริ่มต้นปี ต่อมาจารีตอันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปตามคติพราหมณ์ ซึ่งใช้วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนห้า เป็นวันขึ้นปีใหม่นั้น ครั้นภายหลังเมื่อทางราชการนิยมใช้สุริยคติ จึงได้ถือวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นต้นปีมาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๓๒

แต่ในนานาอารยได้นิยมใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นต้นปี การนิยมใช้วันที่ ๑ มกราคมนี้มีได้เกี่ยวข้องกับลัทธิศาสนาจารีตประเพณีหรือการเชื่อของชาติใด ประเทศใด แต่เป็นการคำนวณโดยวิทยาการทางดาราศาสตร์ และนิยมใช้กันมาเป็นเวลากว่าสองพันปี เมื่อประเทศไทยได้นิยมถือสุริยคติตามอย่างนานาประเทศแล้ว ก็เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นต้นปี เหมือนอย่างประเทศทั้งหลาย เพราะวันที่ ๑ มกราคมก็ใกล้เคียงกับวันแรม ๑ ค่ำของไทย และเป็นการใช้ฤกษ์วันขึ้นปีใหม่นั้น การใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่นั้นจะเป็นการสอดคล้องต้องตามจารีตประเพณีโบราณของไทย ต้องตามคติแห่งพระพุทธศาสนาและได้ระดับกับนานาประเทศทั้งมวล

อนึ่ง ได้มีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติปฏิบัติราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๓ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๓ และพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอันใช้ได้ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๓ เป็นอันว่า ทางรัฐนั้นได้ใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันเริ่มปีใหม่นั้นแล้ว

"จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ คณะสงฆ์ และอาณาประชาราษฎร์ทั้งมวล นิยมถือวันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่นั้น ให้ถือเป็นจารีตประเพณีของชาติแต่บัดนี้เป็นต้นและขอให้ปีใหม่วางวันเริ่มขึ้นในวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ นี้ จึงเป็นเวลารุ่งอรุณแห่งชาติ ให้ชาติไทยได้รับความเจริญและก้าวหน้าขึ้นสู่ความรุ่งโรจน์ใหญ่หลวงให้อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวงได้รับความร่มเย็นเป็นสุขเทอญ" ต่อแต่นั้นมาทางราชการและประชาชนชาวไทยจึงได้นิยมมีงานฉลองวันขึ้นปีใหม่นั้นอย่างตริภคินันท์สนุกสนานในวันที่ ๑ มกราคม เป็นประเพณีประจำ

ข้อมูล ; หนังสือ วันสำคัญ โครงการป็นรณรงค์วัฒนธรรมไทย และแนวทางในการจัดกิจกรรม, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

สารกรมศิลปากร

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม ๒๕๓๙

สารบัญ

	หน้า
สารปีใหม่ ๒๕๓๙ จาก อธิบดีกรมศิลปากร	๒
คำอวยพรปีใหม่ จาก ผู้บริหาร กรมศิลปากร	๔
สืบทศ...ศิลปากร	๕
กรมศิลปากร : การปรับปรุงโครงสร้างใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๘	๑๔
ชวนรู้...ระเบียบต่างๆ ของกรมศิลปากร	๒๒
งานกรมศิลป์...กรมศิลปากรกับหนังสือเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี	๒๔
บทความพิเศษ...ข้อคิดเห็นจากการไปราชการต่างประเทศ ของอธิบดีกรมศิลปากร	๒๖
รายงานพิเศษ...สถาปัตยกรรมไทย...ในป้อมนุรักษ์มรดกไทย	๓๓
บทความพิเศษ...บ้านไทยกับการแทรกซึมของอิทธิพลต่างชาติ	๓๗
รายงานพิเศษ...อุทยานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	๔๐
จากสนาม...การดำเนินการก่อสร้างพระเมรุมาศ และอาคารส่วนประกอบต่างๆ	๔๔

รายชื่อคณะทำงาน สารกรมศิลปากร

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม

ที่ปรึกษา

นายสมคิด โชติภาวนิชย์
นายสวัสดิ์ ปิยะกาญจน์
นายวิจิตร บุรกรรมโกวิท
นายทนง บุญโพธิ์แก้ว
นางประจบ ลากเพชร

นางสาวนารัตน์ พรหมย้อย
นายสมชาย นิเวศวิวัฒน์
นางสาวกรสวรรค์ มณีवास
นางสาวสุรางค์รัตน์ บุษบรณ
นางสาววันเพ็ญ พรเลิศวดี
นางสาวธิดิมา วิริยะรัตน์
นายลักษมณ์ กาญจนินทุ

นางสภารัตน์ ฤทธิรงค์
นางสาวรัตนภากรณ์ มุกนนท์
นางสาวน้ำฝน จินจัน
นางสาวรุ่งนภา แซ่เต็ง

บรรณาธิการ อำนวยการ

นายวิระ โรจน์พจนรัตน์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายจุมพล สอนเสริม

กองบรรณาธิการ

นางโสมสุดา ลียะวนิช
นายวิรัช ก่อสันติมุขัง
นางสาวศุภร รัตนพงศ์
นางสาวอารีพร อำนวยกิจเจริญ
นางสาวศรีภัทรา หอมชื่น

ฝ่ายภาพและศิลปกรรม

นายสิงห์คม บริสุทธิ์
นางสาวราณี แจ่มนาม
นางสาวจิราภรณ์ ปานดำ
นายนิรุช พลรบ

ฝ่ายจัดการ

นางเพ็ญใจ นุตะศรีนทร์
นางสุรีย์ หยอดผกา
นางสาวสุรางค์รัตน์ บุษบรณ
นายทวีศักดิ์ ห้ามไชยง

จัดทำโดย

ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขานุการกรม
กรมศิลปากร
ถนนหน้าพระธาตุ
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๒๔๒๐๕๐, ๒๒๒๐๕๓๔
โทรสาร ๒๒๒๐๕๓๔

พิมพ์ที่

บริษัท ประชาชน จำกัด
โทร. ๒๓๔๒๐๖๒, ๒๓๕๐๓๘๕
แฟกซ์ ๒๓๕๑๐๗๔

สารปีใหม่ ๒๕๓๙

จาก

อธิบดีกรมศิลปากร

เพื่อนข้าราชการและลูกจ้างกรมศิลปากรที่รักทั้งหลาย

ปีใหม่ได้เวียนมาถึงอีกครั้งหนึ่งแล้ว ผมยังคงระลึกถึงเพื่อนข้าราชการและลูกจ้างทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค ปฏิบัติงานภาคสนามในที่ห่างไกล ผมขอใช้สารฉบับนี้เป็นตัวแทนส่งความสุข ความรัก ความปรารถนาดี และข่าวคราวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโครงสร้าง และกรอบอัตรากำลังมายังทุกคน ที่ได้ร่วมมือร่วมใจกันตรากตรำทำงานอย่างหนัก เพื่อพัฒนางานของกรมศิลปากรให้เจริญก้าวหน้าด้วยดีตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

ปี ๒๕๓๙ เป็นปีที่สำคัญยิ่งอีกปีหนึ่ง เป็นปีมหามงคลลวโรกาसที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี กรมศิลปากรมีแผนงาน/โครงการที่ต้องดำเนินการในวโรกาสดังกล่าวหลายโครงการ ซึ่งต้องอาศัยพลังแห่งความสามัคคีของพวกเราทุกคนได้ช่วยกันทุ่มเทเสียสละทำงานให้หนักยิ่งขึ้น เพื่อความก้าวหน้าและผลสำเร็จของงาน ในปัจจุบันงานศิลปวัฒนธรรมกำลังได้รับความสนใจ และมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ พวกเราในฐานะเจ้าหน้าที่ จึงต้องเตรียมตัวเตรียมการ เพื่อรองรับภารกิจที่จะมีขึ้นในอนาคต

ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร ผมตระหนักเป็นอย่างดีเสมอมาว่ามีหน้าที่ต้องบริหารงาน บำรุงขวัญกำลังใจข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ได้มีความหวัง ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผมจึงได้ให้ความสนใจเรื่องของคนเป็นพิเศษโดยติดตาม กระตุ้น เร่งรัดการปรับรื้อโครงสร้างและจัดทำกรอบอัตรากำลังใหม่ของกรมมาโดยตลอด เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นกลไกที่จะช่วยผลักดันให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวยิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้นยังทำให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ได้มีโอกาสก้าวหน้าสูงขึ้นในสายงานที่ปฏิบัติ แต่เนื่องจากมีภารกิจสำคัญเร่งด่วนหลายประการ ทำให้โครงสร้างและกรอบอัตรากำลังออกมาล่าช้า อย่างไรก็ตามด้วยความมานะพยายามและความร่วมมือของทุกฝ่าย โครงสร้างใหม่ก็สำเร็จเสร็จสิ้น และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๘ ก่อนการปรับรื้อครั้งใหญ่นี้ กรมศิลปากรเคยมีการปรับโครงสร้างมาครั้งหนึ่งแล้วในปี ๒๕๑๘ และปรับปรุงย่อยอีกครั้งหนึ่งในปี ๒๕๓๔ จากปี ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบันรวมเวลา ๒๐ ปี การปรับรื้อโครงสร้างครั้งหลังสุดนี้ กล่าวได้ว่าเป็นการพลิกโฉมหน้าการบริหาร และการจัดองค์กรภายในอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ตามโครงสร้างใหม่ แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๑๐ หน่วยงาน โดยเป็นหน่วยงานที่สูงกว่ากอง ๔ หน่วยงาน และอยู่ในระดับกอง ๖ หน่วยงาน การปรับปรุงกรอบอัตรากำลังใหม่มีความพิเศษสุดจริงๆ และแตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงครั้งใดๆ เพราะหน่วยงานและตำแหน่งต่างๆ ของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคได้รับการยกฐานะและกำหนดตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น

นายสมคิด ไชติกวณิชย์

อธิบดีกรมศิลปากร

อย่างสมศักดิ์ศรี และทัดเทียมกับส่วนราชการอื่นที่มีตัวแทนในส่วนภูมิภาค ความสำเร็จในครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการทำงานของพวกเราทุกคน ที่ได้ทุ่มเทปฏิบัติงานจนผลงานเป็นที่ประจักษ์ และแพร่หลายทั่วไป อย่างไรก็ตามการได้มาซึ่งตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นจำนวนมากนั้น ย่อมหมายถึงภารกิจความรับผิดชอบต้องมากและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ผมขอแสดงความยินดีกับข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นและแสดงความยินดีกับทุกคนที่ได้เติบโตตามกรอบอัตราค่าจ้างใหม่นี้ ขณะนี้ ปีงบประมาณ ๒๕๓๙ ได้ล่วงเลยมาเป็นเวลา ๓ เดือนแล้ว ขอให้พวกเราทุกคนได้ตั้งใจและรีบดำเนินงานให้ทันตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้

ในปี ๒๕๓๙ ผมมีแนวนโยบายในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. เน้นและให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค โดยส่งเสริมให้มีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น และเร่งรัด ปรับปรุงระบบวิธีการทำงานให้รวดเร็วคล่องตัวมากยิ่งขึ้น
๒. กระจายอำนาจการบริหารให้หน่วยงานของกรมศิลปากรในภูมิภาค ให้มีอำนาจในการตัดสินใจได้อย่างแท้จริง มีบทบาทในการบริหารและจัดการงานในระดับที่เหมาะสม เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สามารถคิดริเริ่มงาน และสามารถดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นยิ่งขึ้น
๓. สนับสนุนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการติดต่อประสานงานให้รวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการดูแล รักษา ป้องกัน ศิลปวัฒนธรรมของชาติต่อไป

นโยบายทั้งหมดนี้ จะลุล่วงเป็นผลสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือจากเพื่อนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่จะช่วยกันเป็นพลังผลักดันให้นำไปสู่การปฏิบัติ โดยการเร่งรัดปรับปรุงการทำงานให้เป็นระบบ มีการประสานและประชาสัมพันธ์งานที่ดี เร่งรัด พัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีความสามารถและมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานตลอดเวลา ทำงานในเชิงรุกมากกว่าการตั้งรับ และที่สำคัญที่สุด คือ ต้องควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

สุดท้ายนี้ ผมขอให้ปีนี้เป็นปีแห่งความสุข ความสมหวังของข้าราชการและเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรทุกคน ตลอดปี ๒๕๓๙

อธิบดีกรมศิลปากร

เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ๒๕๓๘ ขออาราธนา
คุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนวยพรให้คนไทย
มีปีใหม่อร่ามรื่นเริง ทั่วไทยประสบความเจริญรุ่งเรือง
พสกนิกรจงมีความสุข และประสบแต่ความสุข ความเจริญ
ตลอดปี และเทวอดิโน.

(นายสวัสดิ์ ปิยะกาญจน์)

รองอธิบดีกรมศิลปากร

ขออำนาจพรเพื่อ ความ สุข สวัสดิ์
ในทศวรรษ แห่ง วันขึ้นปีใหม่
ขอจง ประสบ ทุกๆ อย่าง
ประสบผล ทั่ว สวรรค์ ทุกแห่ง

(นายฐิติ บุกรกรมโกวิท)

รองอธิบดีกรมศิลปากร

ขออวยพรให้วันขึ้นปีใหม่เป็นวันแห่งความสุข
แก่คนไทยทุกคน และขอจงประสบความสุข
ตลอดปี

(นายกนก บุญโพธิ์แก้ว)

รองอธิบดีกรมศิลปากร

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐.
 ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.
 ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐.
 ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐.
 ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐.

25/11/2021

Di 4 mca

(นายเสรี หวังในธรรม)

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านสังคมศิลป์

[illegible]

20: new *shul*

(นางประกอบ ลากเพชร)

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านภาษาเอกสารและหนังสือ

[illegible]

Ques h:

(เรืออากาศเอกอาวุธ เงินชูกลิ่น)

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านบูรณะปฏิสังขรณ์

มีหม่นหม่น/เม่น ร้องครมต เพาะ:ไม่ทนกับมีน้ำที่อีก
 11/แต่ตกขังมีของมีหม่นกับน้ำ เพาะ:เป็นสีน้ำตาลกับของตามหัว
 12/ที่ตกขังขังเป็นหม่นอีก อีกไม่ทนกับของหัวมีหม่นกับอีก
 หากคน สักครู่ตามหม่น ออกไปจากตัวได้ พร้อมกันตัวตามหัว
 มีหม่นขัง:เป็นน้ำหม่นตามตามหม่นที่ที่ขัง

3/11/15

(นายพิเศษ เจียจันทรพงษ์)

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถาน

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
 เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๓
 อาคาร ๓๐๓ ชั้น ๓ อาคาร ๓๐๓
 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร
 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ

(นายพนวัฒน์ สมพันธ์)
 ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านช่างศิลป์ไทย

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
 เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๓
 อาคาร ๓๐๓ ชั้น ๓ อาคาร ๓๐๓
 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร
 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ

(นายจำลอง สมวงศ์)
 ผู้อำนวยการกองแผนงาน

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
 เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๓
 อาคาร ๓๐๓ ชั้น ๓ อาคาร ๓๐๓
 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร
 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ

(นางสาวศิริลักษณ์ ภูเพ็ชร)
 ผู้อำนวยการกองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
 เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๓
 อาคาร ๓๐๓ ชั้น ๓ อาคาร ๓๐๓
 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร
 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ
 พลเอก ประวิทย์ วงศ์บุญคุณ

(นายสมน ขำศิริ)
 ผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มีนาคม
ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย
ดลบันดาลให้ท่านและครอบครัว
พร้อมด้วย อวยพรด้วย สุขสันต์ตลอดไป.

(นายอารักษ์ สังหิตกุล)

ผู้อำนวยการสถาบันศิลปกรรม

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก
โปรดอำนวยการพรแต่ท่านและครอบครัว
ให้ประสบแต่ความสุข สมหวัง และ
สำเร็จในกิจการงานทั้งหลายทั้งปวง

(นายประโชติ สังขณกิจ)

ผู้อำนวยการสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ในวันพุธที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๗
ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย // ดลบันดาลให้
ครอบครัวและทุกคน // สุขสบายด้วย สุขสันต์ตลอดไป
ดลบันดาลให้ทุกคน // สุขสบายด้วย สุขสันต์ตลอดไป
ดลบันดาลให้ทุกคน // สุขสบายด้วย สุขสันต์ตลอดไป

(นางกุลพันธุ์ธาดา จันทร์โพธิ์ศรี)

ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ดุจฤกษ์เมฆดิลกัณณ์
ชาวกรมศิลป์มีประดับสิ่งมงคล
ทอดมดมา ห้อมรอบพรทูลอันหน้า
กองมรดกงานล้ำเลิศเรื่อพัน

ขอเทพิทักษ์เทอภักษ์ประสิทธิ์คุณ
ทั่วทั้งใจประดับผดผิวนันต์
มีเงินตราเพิ่มพูนไพบูลย์สวัสดิ์
ทุกดินอันจิตใจชุ่มชื่นร่มเย็น

(นางธราดา กนกมณี)

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ขอแสดงความปรารถนาดีแก่ อังหาบพ
 ๑๘ ม.ร.ส.บ.จากสง.ได้พบสีกักรั้วสักรั้วใจหมอดบปีใหม่

กนกพร อรรถกรณ

(นางกนกพร อรรถกรณ)
 ผู้อำนวยการกองคลัง

ในสัปดาห์นี้ได้มี ๒๕๓๗
 ยมของอังกษพร.ตังรัตนตรัย และสัปดาห์สีกักรั้วสักรั้ว
 ไปรดกลมบัตกในทุท่นประ.สับแต่ดอเมสักรั้ว
 ๑๘ ม.ร.ส.บ.จากสง.ได้พบสีกักรั้วสักรั้ว

นิมิตร บุญศรี

(นายนิมิตร บุญศรี)
 ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่

นำดอกไม้งามรัตนตรัยเป็นข้อ
 นำบารมีตงพระตังรัตนตรัย
 ประ.สับใช้ประ.สับได้สักรั้วสักรั้ว
 ๑๘ ม.ร.ส.บ.จากสง.ได้พบสีกักรั้วสักรั้ว

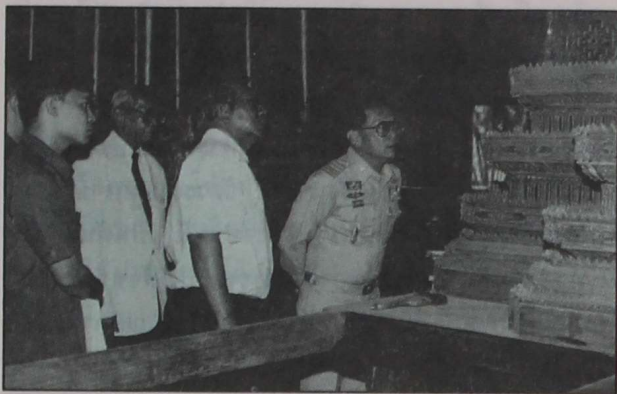
รักถักทอผกจวันวันปีใหม่
 สักรั้วสักรั้วทุกชีวิตในสักรั้วสักรั้ว
 ๑๘ ม.ร.ส.บ.จากสง.ได้พบสีกักรั้วสักรั้ว
 ๑๘ ม.ร.ส.บ.จากสง.ได้พบสีกักรั้วสักรั้ว

วิระ โรจนพจนรัตน์

(นายวิระ โรจนพจนรัตน์)
 เลขานุการกรมศิลปากร

ศิลปากร

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานเปิดงานการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่อง “สื่อข่าวพิพิธภัณฑ์ให้ทันสมัย” พร้อมเยี่ยมชมความคืบหน้าการสร้างพระเมรุมาศ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ร้อยตำรวจโทเชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ) ได้มาเป็นประธานเปิดงานการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่อง “สื่อข่าวพิพิธภัณฑ์ให้ทันสมัย” เนื่องจากปัจจุบันพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติทั่วประเทศ ไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนเท่าที่ควร จึงได้มีการจัดการสัมมนาครั้งนี้ขึ้นเพื่อจะเป็นแนวทางแก้ไขให้พิพิธภัณฑ์กลับมามีบทบาทต่อเยาวชนรุ่นหลัง ที่จะได้ใช้เป็นที่พักพิงภูมิปัญญาของตนได้อย่างแท้จริง

หลังจากนั้นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เยี่ยมชมโรงราชรถ ตรวจสอบการซ่อมแซมราชรถ ที่จะนำมาใช้ในการประกอบพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยมีอธิบดีกรมศิลปากร (นายสมคิด โชติกวณิชย์) และผู้เชี่ยวชาญด้านบูรณะปฏิสังขรณ์ (เรืออากาศเอกอาวุธ เงินชูกลิ่น) เป็นผู้บรรยายขั้นตอนในการทำงานบูรณะ

ต่อจากนั้นก็ได้เข้าห้องประชุมกรมศิลปากร เพื่อเยี่ยมชมการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมอบหมายนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงานต่อกรมศิลปากร และได้เยี่ยมชมการสร้างพระโกศไม้จันทน์ โดยได้ให้ความสนใจในการดูแลไม้จันทน์ลายต่างๆ เพื่อนำมาประกอบเป็นพระโกศ

หลังจากนั้นได้ตรวจดูพระเมรุมาศที่ท้องสนามหลวง โดยได้ให้คำยืนยันว่าการก่อสร้างพระเมรุมาศ จะเสร็จทันก่อนงานพระราชพิธี ซึ่งจะมีขึ้นในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๙ นี้ และยังได้กล่าวอีกด้วยว่า ในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๙ นี้ จะมีการอุปสมบทหมู่ถวายเป็นพระราชกุศลแด่ “สมเด็จพระเจ้า” จำนวน ๓๔,๖๐๔ รูป ตามจำนวนวันที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระชนมชีพจนถึงวันสวรรคต

ในส่วนการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จะสร้างจำนวน ๑๒ แห่ง ก่อน ตามจำนวนเขตการศึกษา ๑๒ เขต ทั่วประเทศ หลังจากนั้นจึงค่อยสร้างตามจังหวัดต่างๆ เพื่อเป็นอนุสรณ์สถาน โดยจะได้มีการปรึกษาหารือกับทางกรมศิลปากร เพื่อดำเนินการออกแบบต่อไป

ความคืบหน้าในการทวงคืนพระพุทธรูปศิลา

กรมศิลปากร ได้มีการเรียกประชุมคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และพิจารณาหาแนวทางในการทวงคืนพระพุทธรูปศิลาขึ้นเป็นครั้งที่หนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ ห้องประชุมกรมศิลปากร

จากกรณีนี้ที่พระพุทธรูปศิลาหรือหลวงพ่อศิลา โบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่ได้ถูกโจรกรรมไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ และเชื่อว่าได้ถูกนำไปประมูลขายที่สถาบันซอเธอบีแห่งกรุงลอนดอน (SOTHEBY'S LONDON) ประเทศอังกฤษ

กรมศิลปากร จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และพิจารณาหาแนวทางในการทวงคืนพระพุทธรูปศิลา ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องจากทุกหน่วยงานขึ้น เพื่อประสานงานการติดตามให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว และได้จัดประชุมครั้งที่หนึ่งขึ้น เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ณ ห้องประชุมกรมศิลปากร เวลา ๑๔.๐๐ น. โดยมีนายสมคิด ไซติกวนิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ ซึ่งที่ประชุมได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวาง และมีมติเห็นพ้องกันว่าพระพุทธรูปที่ประกาศโฆษณาอยู่ในเอกสารของบริษัทประมูลดังกล่าว เป็นองค์เดียวกับพระพุทธรูปศิลาที่หายไปจากวัดทุ่งเสลี่ยมเมื่อปี ๒๕๒๐ ขณะนี้ดำเนินการรวบรวมหลักฐานที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อจะพิจารณาแนวทางในการทวงคืนต่อไป ในขณะเดียวกันจะได้ส่งภาพถ่ายพระพุทธรูปศิลาดังกล่าวไปยังรัฐบาลของประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศในแถบยุโรป เพื่อขอความร่วมมือสกัดกั้นการซื้อขายวัตถุชิ้นนี้ในประเทศต่างๆ ไปในเวลาเดียวกัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและอธิบดีกรมศิลปากรออกตรวจโบราณสถานหลังน้ำท่วม

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ นายสุวิทย์ รังสิตพล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายสมคิด ไซติกวนิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร ได้ออกตรวจความเสียหายของโบราณสถานที่ถูกน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน เพื่อเร่งทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ต่อไป

จากเหตุการณ์น้ำท่วมทั่วทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเวลานานกว่า ๒ เดือนนั้น ทำให้โบราณสถานภายในตัวเมือง ซึ่งรวมถึงโบราณสถาน ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอันเป็นมรดกโลกถูกน้ำท่วมทั้งหมด

แต่ปัจจุบันน้ำได้ลดลงหมดแล้ว สำหรับการดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถานนั้น นายบรรเวท รุ่งรุจี ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้ตอบคำถามผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรื่องที่ประชาชนแสดงความเป็นห่วงโบราณสถานทางกรมศิลปากรได้นำไม้มาค้ำไว้โดยกลัวว่าจะพังทลายลงมานั้น นายบรรเวทกล่าวว่า โบราณสถานที่ทางกรมศิลปากรทำการขุดแต่งบูรณะแล้วนั้น ทางช่างกรมศิลปากรจะทำการเสริมคานคอนกรีตไว้ภายในเพื่อเพิ่มความมั่นคงแข็งแรงในกรณีน้ำท่วมที่ทางกรมศิลปากรใช้ไม้ค้ำและใช้แผ่นไม้กันโบราณสถาน เพื่อเป็นการเปลี่ยนทิศทางการน้ำไม่ให้ไหลเชี่ยวไปกระแทกถูกตัวโบราณสถานได้โดยตรงและจากการที่นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ทางองค์การ UNESCO จึงมอบเงินช่วยเหลือนครประวัติศาสตร์ที่ประสบอุทกภัยเป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ ดอลลาร์ ซึ่งทางกรมศิลปากรจะนำมาปรับปรุงบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถานต่อไป

และในการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และอธิบดีกรมศิลปากรพร้อมคณะได้เดินทางตรวจโบราณสถานหลังน้ำลด อาทิ วัดไชยวัฒนาราม วัดวรเชษฐาราม(นอก) สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี เป็นต้น เพื่อให้ทางการศิลปากรเร่งทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ทั้งตัวโบราณสถานและบริเวณภูมิทัศน์รอบๆ โบราณสถานต่อไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและอธิบดีกรมศิลปากรร่วมแถลงข่าวปัญหาโบราณสถานวัดร้างในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

นายสุวิทย์ รังสิตพล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายสมคิด ไซติกวนิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร ร่วมแถลงข่าวปัญหาโบราณสถานวัดร้างในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เพื่อการพัฒนา

นครประวัติศาสตร์อันเป็นมรดกโลกให้คงอยู่สืบไป

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ได้มีการแถลงข่าวโครงการสนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนา

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ณ สำนักงานโครงการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานในพิธี และอธิบดีกรมศิลปากร ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา อธิบดีกรมศาสนา หัวหน้า

ราชพัสดุ ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็น
ผู้ร่วมแถลงข่าว โดยมีเนื้อหาในการแถลงข่าวดังนี้

โครงการชุดแต่งบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์วัด
ขุนแสน โดยการแถลงข่าวได้กล่าวถึงเรื่องการจัดหาพื้นที่
เพื่อให้ประชาชน ๑๑ ครอบครัว ที่ยืมรื้อถอนบ้านออก
จากบริเวณเจดีย์วัดขุนแสน โดยทางกรมศิลปากรได้
เตรียมที่บริเวณวัดของ(ร้าง) ให้กับประชาชนเข้าไปปลูก
บ้านเรือนแทนที่เดิม แต่จะมีปัญหาคือประชาชนอาจไม่
พอใจที่ได้รับที่ดินใหม่ไม่เท่ากับของเดิมซึ่งเรื่องนี้ทางกรม
ศิลปากรจะนำเรื่องเข้าที่ประชุมต่อไป ในการรื้อถอนบ้าน
ของประชาชนที่บุกรุกเข้ามาติดบริเวณฐานเจดีย์วัดขุนแสน
นั้น ทางกรมศิลปากรจะให้คำรื้อถอนโดยได้รับการสนับสนุน
จากภาคเอกชน คือ องค์การสนับสนุนและอนุรักษ์โครงการ
อุทยานประวัติศาสตร์ โดยท่านอานันท์ ปันยารชุน ได้
มอบเงินประมาณ ๑ ล้าน ๗ แสนบาท ช่วยในการรื้อถอน
และมีการมอบเกียรติบัตรให้กับประชาชน ๑๑ ครอบครัว
ที่ยอมรื้อถอน ในการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ได้ให้คำแนะนำว่า ทางกรมศิลปากรควรเป็นผู้ออกแบบ
แปลนบ้านให้ประชาชนและทางนายบวรเวท รุ่งรุจี
ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการนครประวัติศาสตร์พระ-
นครศรีอยุธยา ได้กล่าวว่า ทางกรมศิลปากรจะมอบให้
สถาปนิกของกรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบแปลนบ้าน ๓
แบบ ให้ประชาชนได้เลือกแบบบ้านเอง ลักษณะบ้านจะ
เป็น ๒ ชั้น สูงไม่เกิน ๘ เมตร และจากการที่กรมศาสนา
ได้แจ้งว่า การโยกย้ายราษฎรจากวัดขุนแสน(ร้าง) เข้า
ไปอยู่ในที่ดินวัดของ(ร้าง) นั้น จะทำให้เป็นแหล่งเสื่อม-
โทรม และไม่สอดคล้องกับการบูรณะโบราณสถานและ
พัฒนาที่ดินบริเวณวัดขุนแสนที่กรมศิลปากรกำลังดำเนิน
การอยู่นั้น นายบวรเวท รุ่งรุจี กล่าวว่า การโยกย้าย
ชุมชนนั้นได้มีการวางแผนผังไว้เป็นอย่างดีมีถนนภายใน
เขตชุมชน รวมทั้งระบบระบายน้ำเสียไว้พร้อม ซึ่งจะไม่
กลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมแน่ อีกทั้งเป้าหมายในการ
พัฒนาโบราณสถานวัดขุนแสนนั้น ทางราชการและ
เอกชนที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมายที่จะทำให้เป็นโบราณสถาน
ของชุมชนคือ ให้ชุมชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในด้าน
ต่างๆ ได้ด้วย และตามแผนปรับปรุงยังมีแผนที่จะปรับปรุง
ชุมชนที่ยังคงเหลืออยู่ในบริเวณวัดขุนแสนนั้น ให้มีสภาพ
กลมกลืนไปกับโบราณสถานอีกด้วย ดังนั้นการโยกย้าย
ชุมชนจากฐานเจดีย์วัดขุนแสนไปที่วัดของ(ร้าง) จะไม่
เป็นการขัดต่อแผนการพัฒนาโบราณสถานวัดขุนแสนของ
กรมศิลปากรแต่อย่างใด

กรมศิลปากรเร่งอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนฯ โดยเงินบริจาค ๑๓ ล้านบาท

เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี ดร.เจริญ และคุณหญิง
วรรณ สิริวัฒนภักดี ได้บริจาคเงินบูรณะภาพจิตรกรรม
ฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
จำนวน ๑๓ ล้านบาท โดยมอบหมายให้กรมศิลปากร
ควบคุมดูแลและดำเนินการทุกขั้นตอน เพื่อให้การ
อนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นไปโดยเรียบร้อยคงอยู่ใน
สภาพเดิมมั่นคงถาวรมากที่สุด และถูกต้องเหมาะสมตาม
หลักวิชาการ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถ วัดพระเชตุพน
เป็นศิลปกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ยุคต้น ได้ชำรุดทรุดโทรม
และหลุดร่วงมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มี
พระกระแสรับสั่งให้ทางวัดถ่ายภาพที่ยังเหลือเก็บไว้ และ
ต่อมาทางวัดเห็นว่าน่าจะมีการบูรณะภาพจิตรกรรมฝาผนัง
ให้อยู่ในสภาพดีเหมือนเดิมและมั่นคงถาวร จึงได้มอบหมาย
ให้กรมศิลปากรเร่งดำเนินการ เพื่อความถูกต้องตามหลัก
วิชาการ โดยได้รับเงินบริจาคจาก ดร.เจริญ และคุณหญิง
วรรณ สิริวัฒนภักดี เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องใน
วโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราช
สมบัติ ครบ ๕๐ ปี กรมศิลปากรได้ส่งผู้เชี่ยวชาญจาก
สำนักโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เริ่ม
ดำเนินการบูรณะภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดพระเชตุพน
ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๘ โดยเริ่มจากการทำ
หลักฐานก่อนการปฏิบัติงานด้วยภาพถ่าย ทำความ
สะอาดผิวของจิตรกรรม ต่อมาได้เสริมความมั่นคงให้
ชั้นปูนฉาบที่ชำรุด และชั้นสีที่โป่งพอง และเสริมชั้นปูน
ฉาบที่หลุดกระเทาะ พร้อมทั้งถมรองพื้นให้เสมอกับผิวสี

ขั้นตอนต่อไป คือ ทำการเขียนสีซ่อมให้เหมือน และ
ดูกลมกลืนกับของเดิม แต่สามารถแยกของเก่าและใหม่ได้
เมื่อใช้การสังเกตตามหลักวิชาการ โดยตลอดระยะเวลา
ของการปฏิบัติงาน จะทำการถ่ายภาพ และบันทึกความ
คืบหน้า เพื่อใช้เป็นหลักฐานทางวิชาการเพื่อการศึกษา
ต่อไป สำหรับส่วนต่างๆ ที่ต้องทำการบูรณะมีดังนี้ ผนัง
ทั้ง ๔ ด้าน คอสองทั้งสองด้าน เสาทั้ง ๑๖ ต้น และ
เพดานพื้นที่ ๖๐๐ ตารางเมตร โดยต้องใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น
๓ ปี

งานอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง อุโบสถวัดพระ-
เชตุพนฯ ในครั้งนี้ นับเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ
และเอกชน ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของมรดกทาง
วัฒนธรรมของชาติ และต้องการจะอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป

กรมศิลปากรจัดพิมพ์หนังสือใหม่ ๕ รายการ เพื่อจำหน่ายและให้บริการค้นคว้าแก่ผู้ที่สนใจ

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร
ได้จัดพิมพ์หนังสือทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชน
ทั่วไป จำนวน ๕ รายการ ได้แก่

หนังสือ “ไม้มงคล” เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
พืชพันธุ์ และส่วนต่างๆ ของพืชนานาชนิด ที่มีอิทธิพลต่อ
คติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรม และการ
ดำรงชีวิตของคนในวัฒนธรรมและสังคมไทย

หนังสือ “อักขรานุกรมประวัติศาสตร์ไทย อักษร
ณ ญ ฎ ฐ ท ฒ ณ ด ต” เป็นหนังสืออ้างอิง
ทางสาขาประวัติศาสตร์ มีเนื้อหาสาระครอบคลุมประวัติ
บุคคล สถานที่ และเหตุการณ์สำคัญ เพื่ออำนวยความสะดวก
ในการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ด้วยเวลาอัน
รวดเร็ว เพราะแต่ละคำจะระบุถึงเอกสารที่ใช้ประกอบการ
ศึกษาค้นคว้าด้วย

หนังสือ “พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลที่ ๓” เนื้อหาจะเป็นประวัติความเป็นมาด้านต่างๆ
ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล
ที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

หนังสือ “รวมเรื่องแปลและเอกสารทางประวัติศาสตร์
ชุดที่ ๓” เป็นหนังสือแปลเรื่องสั้นที่เขียนโดยนักเขียน
ชาวต่างชาติที่ได้เดินทางเข้ามาติดต่อกับชายกับประเทศไทย
ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ รวมเรื่องสั้นนี้
มีด้วยกันทั้งหมด ๖ เรื่อง แปลจากต้นฉบับอังกฤษเป็น
ภาษาไทย และจัดลำดับก่อนหลัง การนำเสนอในหนังสือ

ตามวันและเวลาที่เกิดเหตุการณ์

หนังสือทั้ง ๕ เล่มนี้ ได้จัดพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว
โดยสั่งซื้อได้ที่ห้องจำหน่ายหนังสือ สำนักหอสมุดแห่งชาติ
ท่าवासกรี ถนนสามเสน โทร. ๒๕๑-๕๒๑๒ ต่อ ๑๐๖

สำหรับหนังสือ “ปกิณกศิลป์วัฒนธรรม” ได้จัด
พิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่กรมศิลปากรนำ
ผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอด ณ วัดชนะเงิน จังหวัด
ชุมพร เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๘ เนื้อหาประกอบ
ด้วยปาฐกถาพิเศษเรื่อง “วัฒนธรรมไทย-สมบัติไทย” ของ
ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ
สาระน่ารู้เกี่ยวกับงานของกรมศิลปากร ข้อมูลเกี่ยวกับ
จังหวัดชุมพร และประวัติวัดชนะเงิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์
กับบุคคลทั่วไปหรือผู้ที่ต้องการติดต่อกับกรมศิลปากร
โดยสามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ จากหนังสือเล่มนี้ได้ที่
สำนักหอสมุดแห่งชาติ ท่าवासกรี ถนนสามเสน กรุงเทพฯ

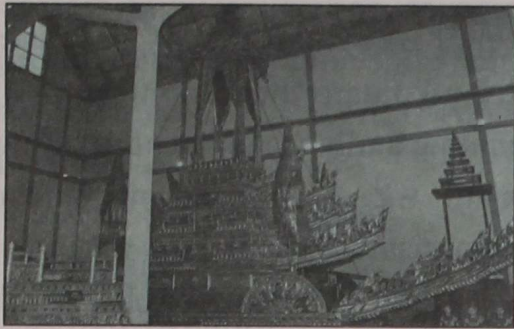
ความก้าวหน้าของการเตรียมการพระราชพิธี ถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรี- นครินทราบรมราชชนนี

นับตั้งแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๘ เป็นต้นมา
กรมศิลปากรได้ดำเนินการก่อสร้างพระเมรุมาศ และ
อาคารส่วนประกอบต่างๆ ขณะนี้การดำเนินงานโดยรวม
มีความก้าวหน้าประมาณ ๗๐% ในส่วนโครงสร้างของ
พระเมรุมาศและอาคารประกอบต่างๆ ได้แก่ เสา พื้น
หลังคา แล้วเสร็จประมาณ ๕๕% การประดับตกแต่ง
ส่วนประณีตศิลป์ ขณะนี้ได้จัดทำเครื่องประดับลวดลาย
ส่วนที่เป็นกระดาดและส่วนที่หล่อเพื่อตกแต่งสถาปัตยกรรม
แล้วเสร็จประมาณ ๘๐% และกำหนดจะนำประกอบและ
ประดับที่พระเมรุมาศและอาคารต่างๆ ได้ประมาณสัปดาห์
ที่ ๒ ของเดือนธันวาคม ๒๕๓๘ เนื่องจากกระดาดทองย่น

เมื่อถูกแดดนานๆ จะเปลี่ยนสี จึงต้องติดประดับใกล้ๆ งานพระราชพิธี

ส่วนราชรถ แล้วเสร็จ ๒ องค์ คือ พระมหาพิชัย-ราชรถ และราชรถน้อย ๑ องค์ ส่วนอีกองค์หนึ่งกำลังอยู่ระหว่างซ่อมแซมและตกแต่งลายประดับ เกรินบันไดนาค สำหรับใช้ที่สนามหลวงแล้วเสร็จ ส่วนเกรินบันไดนาค สำหรับใช้ที่วัดโพธิ์อยู่ระหว่างการเสริมฐานองค์เกรินให้ยาวกว่าเดิม โดยกรมสรรพาวุธทหารบก เป็นผู้ดำเนินการ

การจัดสร้างพระโกศไม้จันทน์และพระจิตกาธาน ขณะนี้ออกแบบแล้วเสร็จ ผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการจัดงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ แล้ว โดยกรมศิลปากรได้รับมอบไม้จันทน์จากกรมป่าไม้ อย่างเพียงพอ ได้จัดทำโครงสร้างฐานรองรับพระโกศแล้วเสร็จ ขณะนี้อยู่ระหว่างการฉลุลวดลายซ้อนไม้ประดับฐาน ซึ่งแล้วเสร็จประมาณ ๗๐% และจะเริ่มประดับลวดลายที่ฐานรองรับพระโกศประมาณต้นเดือนธันวาคม ๒๕๓๘

การจัดสวนในเขตปริมณฑล กรมศิลปากรได้ดำเนินการออกแบบแล้วเสร็จ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และโครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) ได้ประสานและรับเรื่องนี้ไปดำเนินการ โดยจะนำพันธุ์ไม้จากดอยตุงลงมาใช้ในการจัดสวนถึง ๒ แสนกว่าต้น

เนื่องจากในวันพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ จะมีประชาชนจำนวนมากหลั่งไหลกันมาในงาน ดังนั้น กรมศิลปากรจึงได้รับมอบหมายให้ออกแบบซุ้มถวายดอกไม้จันทน์ เพื่อจัดสร้างไว้บริเวณสนามหลวง จำนวน ๔ จุด โดยในการออกแบบได้ดำเนินการตามที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระราชทานกระแสพระราชดำริว่า จะต้องดำเนินการกลมกลืนกับพระเมรุมาศ คือ ดูสวยงาม สมพระเกียรติ และประหยัด คณะกรรมการฝ่ายก่อสร้างพระเมรุมาศ สิ่งก่อสร้างประกอบพระเมรุมาศ ราชรถ พระยานมาศ และส่วนประกอบพระราชพิธี ได้มีมติในที่ประชุมเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม

๒๕๓๘ ให้ใช้ซุ้มแบบ ๒ มิติ จำลองพระเมรุมาศ ติดชั้นหลังคาออก ๑ ชั้น มีฉากหลังเป็นต้นไม้ประดับ และจัดโต๊ะหมู่บูชาไว้ ๓ ด้าน โดยทางกรุงเทพมหานครจะรับไปดำเนินการ โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๖ แสนบาท

นายกรัฐมนตรีตรวจดูความคืบหน้าพระเมรุมาศ

นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ได้เดินทางมาตรวจดูความคืบหน้าในการก่อสร้างพระเมรุมาศ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘ โดยมีอธิบดีกรมศิลปากร (นายสมคิด โชติกวณิชย์) และเรืออากาศเอกอาวุธ เงินชูกลิ่น สถาปนิกผู้ออกแบบพระเมรุมาศ เป็นผู้รายงานการก่อสร้าง

โดยได้เริ่มตรวจดูจากพระเมรุมาศ พระที่นั่งทรงธรรม อาคารโรงงานขยายแบบ ห้องปฏิบัติการสร้างพระโกศไม้จันทน์ และเทวดาประกอบพระเมรุมาศ ตามลำดับ หลังจากนั้นจึงเข้าห้องประชุมกรมศิลปากร นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้กล่าวขอบคุณทางกรมศิลปากรและทุกฝ่าย ที่ได้ร่วมมือกันตั้งใจทำการก่อสร้างพระเมรุมาศอย่างเต็มที่ คิดว่างานจะเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์นี้ และนายบรรหาร ศิลปอาชา ยังได้กล่าวอีกว่า หลังจากเสร็จสิ้นงานพระเมรุมาศแล้ว ให้เตรียมการงานฉลองครองราชย์ ๕๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ต่อไปทันทีเพื่องานจะได้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และได้เป็นห่วงว่าบุคลากรที่มีความรู้ในการบูรณะซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือช่างฝีมือ ผู้เชี่ยวชาญในการก่อสร้างอย่างพระเมรุมาศได้เหลือน้อยเต็มที่ กลัวว่าในภายภาคหน้าจะไม่มีผู้สืบทอดในงานฝีมือเหล่านั้น จึงได้ให้กรมศิลปากรสร้างบุคลากรเหล่านั้นให้มากขึ้น

อีกเรื่องหนึ่งที่เป็นห่วงก็คือ ให้เร่งบูรณะซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุ โดยเฉพาะที่อยุธยา สุโขทัย และบ้านเชียง ซึ่งเป็นมรดกของโลก อีกทั้งยังเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ นายบรรหาร ศิลปอาชา จึงได้มอบหมายให้กรมศิลปากรจัดการดูแลต่อไป

กรมศิลปากร : การปรับปรุงโครงสร้างใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๘

ศุภร รัตนวงศ์

สิ่งที่อยู่ในความสนใจของพวกเราชาวกรมศิลปากรในช่วงระยะเวลา ๒-๓ เดือน ที่ผ่านมามองจะไม่มีความสำคัญเท่ากับเรื่อง “โครงสร้างและกรอบอัตรากำลังใหม่” อย่างแน่นอน ลองมาดูกันว่า ทำไมต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ โครงสร้างใหม่เป็นอย่างไร มีจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอะไรบ้างและสุดท้าย เราได้อะไรจากการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ครั้งนี้

เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงโครงสร้างใหม่

ก่อนที่จะไปถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงโครงสร้างใหม่ ขอกล่าวถึงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเดิมก่อน โครงสร้างเดิม ก่อนที่จะมีการปรับปรุงใหม่นั้น เป็นโครงสร้างที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๑๐ หน่วยงาน ดังนี้

๑. สำนักงานเลขาธิการกรม
๒. กองโบราณคดี
๓. กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
๔. กองหัตถศิลป์
๕. กองสถาปัตยกรรม
๖. กองหอสมุดแห่งชาติ
๗. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ
๘. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์
๙. กองการสังคีต
๑๐. กองศิลปศึกษา

ต่อมาในปี ๒๕๓๔ ได้มีการแยกฝ่ายคลัง และฝ่ายการเจ้าหน้าที่ออกจากสำนักงานเลขาธิการกรมแล้วยกฐานะขึ้นเป็นกองคลังและกองการเจ้าหน้าที่ นับจากปี ๒๕๓๔ เป็นต้นมา กรมศิลปากรก็มีหน่วยงานภายในเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒ หน่วยงาน และใช้โครงสร้างนี้เรื่อยมาจนกระทั่งได้มีการขอปรับปรุงใหม่

การขอปรับปรุงโครงสร้างกรมศิลปากรใหม่ ได้มีการยกเหตุผลซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ให้ชะลอการเพิ่มจำนวนข้าราชการและลูกจ้างเพื่อประหยัดเงินงบประมาณ มาตรการการจัดส่วนราชการและอัตรากำลังเพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนในการใช้ทรัพยากรบุคคล การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรบุคคลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่องมาตรการปรับปรุงระบบราชการและระบบข้าราชการที่เน้นให้มีการปรับปรุงการจัดส่วนราชการให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปรับปรุงระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้สั้น คล่องตัว และทันสมัย ด้วยเหตุนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเดิมแล้ว ปรากฏว่ามีส่วนราชการหลายส่วนราชการซึ่งรับผิดชอบภารกิจหลักของกรม มีลักษณะงาน หรือเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกัน แต่แยกกันปฏิบัติ จึงเป็นการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนและใช้อัตรากำลังสิ้นเปลือง นอกจากนี้ ระบบการปฏิบัติงานยังขาดความคล่องตัวในการประสานและขาดความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ ดังนั้น

โครงสร้างใหม่

กรมศิลปากรจึงได้ปรับปรุงโครงสร้างใหม่เพื่อให้ทันสมัยกระชับรัดและสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

โครงสร้างใหม่ของกรมศิลปากร : จุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

โครงสร้างใหม่ของกรมศิลปากร ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๘ แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๑๐ หน่วยงาน คือ

๑. สำนักงานเลขานุการกรม
๒. กองคลัง
๓. กองการเจ้าหน้าที่
๔. กองแผนงาน
๕. กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
๖. สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์
๗. สถาบันศิลปกรรม
๘. สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
๙. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
๑๐. หอสมุดแห่งชาติ

การปรับปรุงโครงสร้างใหม่นี้ มีจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ควรยกมากล่าวในที่นี้ คือ การยุบส่วนราชการเดิมที่มีหน่วยงานใกล้เคียงกัน หรือเกี่ยวข้องกันมารวมกัน เพื่อประโยชน์ในการประสานและใช้ทรัพยากรร่วมกัน แล้วจัดตั้งขึ้นเป็นส่วนราชการใหม่และยกฐานะหน่วยงานที่ปรับปรุงใหม่ให้มีฐานะสูงกว่ากองแต่ต่ำกว่ากรม ซึ่งตามโครงสร้างใหม่มี ๔ ส่วนราชการ คือ

๑. สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตั้งขึ้นโดยรวมหน่วยงานของกองโบราณคดี กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและกองสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถาน โดยแบ่งงานภายในออกเป็น ระดับส่วน

จำนวน ๓ ส่วน ระดับกลุ่ม จำนวน ๑ กลุ่ม และมีหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับสำนักฯ คือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกาญจนาภิเษก หอศิลป์แห่งชาติ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ ๑-๑๒ ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

๒. สถาบันศิลปกรรม ตั้งขึ้นโดยรวมหน่วยงานของกองสถาปัตยกรรม กองหัตถศิลป์และกองศิลปศึกษา เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับงานการศึกษาช่างศิลป์ และวิทยาลัยช่างศิลป์ ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค แบ่งงานภายในออกเป็นระดับฝ่าย จำนวน ๑ ฝ่าย ระดับกลุ่มงาน จำนวน ๑ กลุ่มงาน ระดับส่วน จำนวน ๖ ส่วน และวิทยาลัยช่างศิลป์ จำนวน ๔ แห่ง

๓. สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ ตั้งขึ้นโดยรวมหน่วยงานของการสังคีต และกองศิลปศึกษา ยกเว้นงานของวิทยาลัยช่างศิลป์ซึ่งได้โอนไปกำหนดในสถาบันศิลปกรรม แบ่งงานภายในออกเป็นระดับฝ่าย จำนวน ๒ ฝ่าย ระดับส่วน จำนวน ๓ ส่วน ระดับกลุ่ม จำนวน ๑ กลุ่ม และวิทยาลัยนาฏศิลป์ ๑๒ แห่ง

๔. หอสมุดแห่งชาติ ได้รับการยกฐานะให้สูงกว่ากองแต่ต่ำกว่ากรม มีฐานะเทียบเท่าสำนักหรือสถาบัน เปลี่ยนชื่อจาก “กองหอสมุดแห่งชาติ” เป็น “หอสมุดแห่งชาติ” แทน แบ่งงานภายในออกเป็นระดับฝ่าย จำนวน ๑ ฝ่าย ระดับกลุ่มงาน ๑ กลุ่มงาน ระดับส่วน จำนวน ๔ ส่วน ระดับศูนย์ จำนวน ๑ ศูนย์

สำหรับส่วนราชการที่เหลืออีก ๖ หน่วยงาน มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะหน่วยงาน และการจัดกลุ่มงานภายในใหม่ แต่ยังคงมีฐานะเป็นกองหรือเทียบเท่ากอง คือ

๕. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้เปลี่ยนชื่อจาก “กองจดหมายเหตุ” เป็น “หอจดหมายเหตุ” แบ่งหน่วยงานภายในออกเป็นระดับฝ่าย จำนวน ๔

ฝ่าย และหน่วยงานย่อยที่ขึ้นตรง คือ หอภาพยนตร์แห่งชาติ และหอจดหมายเหตุแห่งชาติในส่วนภูมิภาค ๑๕ แห่ง

๖. กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ เปลี่ยนชื่อจาก “กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์” เป็น “กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์” แบ่งหน่วยงานภายในออกเป็นฝ่ายจำนวน ๑ ฝ่าย ระดับกลุ่มงาน จำนวน ๔ กลุ่มงาน

๗. สำนักงานเลขานุการกรม แบ่งงานภายในออกเป็นฝ่ายจำนวน ๓ ฝ่าย และเป็นกลุ่มงาน จำนวน ๑ กลุ่มงาน

๘. กองแผนงาน เดิมเป็นฝ่ายในสำนักงานเลขานุการกรม ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกองใหม่ แบ่งหน่วยงานภายในออกเป็นฝ่าย จำนวน ๓ ฝ่าย และเป็นงาน ๑ งาน

๙. กองคลัง แบ่งงานภายในออกเป็นฝ่าย ๓ ฝ่าย และเป็นงาน ๑ งาน เหมือนเดิม

๑๐. กองการเจ้าหน้าที่ แบ่งงานภายในออกเป็นฝ่าย ๔ ฝ่าย เป็นงาน ๑ งาน เหมือนเดิม

เมื่อพิจารณาการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการกรมศิลปากรในครั้งนี้แล้ว จะเห็นว่าเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหน่วยงานหลักของกรมเกือบทั้งหมด ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจหลักของกรมมีเอกภาพ สอดคล้อง ต่อเนื่อง ไม่ซ้ำซ้อนในหน้าที่และบทบาท ไม่ก่อให้เกิดการแย่งชิงอัตรากำลังงบประมาณ หรือแม้แต่พื้นที่ในการปฏิบัติงาน มีระบบการทำงานที่รวดเร็วและครบวงจรภายในส่วนราชการ

ผลที่ได้รับจากการปรับปรุงโครงสร้างใหม่

ในการปรับปรุงโครงสร้างราชการ สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจกันก็คือ การจัดอัตรากำลังที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับโครงสร้างและปริมาณงานที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ซึ่งเรียกกันทั่วไป “กรอบอัตรากำลัง”

การจัดทำกรอบอัตรากำลังเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและโครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่นี้แม้จะไม่ได้เพิ่มอัตรากำลัง เพราะติดขัดด้วยมาตรการจำกัดขนาดอัตรากำลังคนภาครัฐ แต่สำนักงาน ก.พ.ได้ปรับเปลี่ยนและกำหนดตำแหน่งที่อยู่เดิมให้มีระดับสูงขึ้นจำนวนหลายอัตราด้วยกัน ดังนั้น ภายใต้โครงสร้างและกรอบอัตรากำลังใหม่ กรมศิลปากรมีอัตรากำลังในระดับต่างๆ คือ ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญระดับ ๑๐ จำนวน ๖ อัตรา ตำแหน่งทางการบริหารระดับ ๙ จำนวน ๗ อัตรา ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญระดับ ๘ จำนวน ๒๐ อัตรา ตำแหน่งระดับ ๘ จำนวน ๑๓๓ อัตรา ตำแหน่งระดับ ๗ จำนวน ๒๓๔ อัตรา และตำแหน่งระดับ ๖ จำนวน ๒๔๙ อัตรา ส่วนที่เหลือเป็นตำแหน่งระดับ ๑-๕ นอกจากนั้นยังได้มีการตัดเกลี้ยตำแหน่งว่างที่ไม่มีเงินของส่วนราชการต่างๆ มารวมกันแล้วนำไปกำหนดเป็นตำแหน่งสายงานช่างและสายงานหลักบางสายงานที่มีความจำเป็นต้องงานของกรม รวมทั้งสิ้น ๘๗ อัตรา ตำแหน่งที่ได้รับการปรับระดับให้สูงขึ้นบางส่วนได้มีการตัดเกลี้ยไปไว้ในหน่วยงานที่ตั้งในส่วนภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

การปรับปรุงโครงสร้างใหม่นี้สำเร็จได้ด้วยความเอาใจใส่ และผลึกคั่นอย่างจริงจังของผู้บริหารกรมศิลปากรทุกระดับรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้ความสำคัญและตั้งใจจริงที่จะเห็นงานของกรมศิลปากรก้าวหน้าพัฒนาขึ้นสู่ระดับสากล เทียบเท่านานาชาติ

สำหรับคำถามต่างๆ ที่ได้สอบถามกันมามากมายเกี่ยวกับโครงสร้างใหม่ และกรอบอัตรากำลัง ตลอดจนการจัดคนลงในตำแหน่งต่างๆ นั้น จนถึงวันนี้ หวังว่าคงได้รับคำตอบกันไปแล้ว และคงเป็นที่ถูกใจ สมหวังกันโดยทั่วถ้วน สำหรับหลายๆ คนที่รอคอยกันมาเป็นเวลานาน

โครงสร้างใหม่

สถิติที่เกี่ยวกับกรมศิลปากร (สำรวจ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๘)

๑. บุคลากร

(๑) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสังกัด รวมทั้งสิ้น ๕,๓๕๕ คน แบ่งออกเป็นดังนี้

ข้าราชการพลเรือนสามัญ	๑,๕๓๑	คน
ข้าราชการครู	๑,๐๑๑	คน
ลูกจ้างประจำ	๑,๐๐๑	คน
ลูกจ้างชั่วคราว	๑,๘๑๒	คน

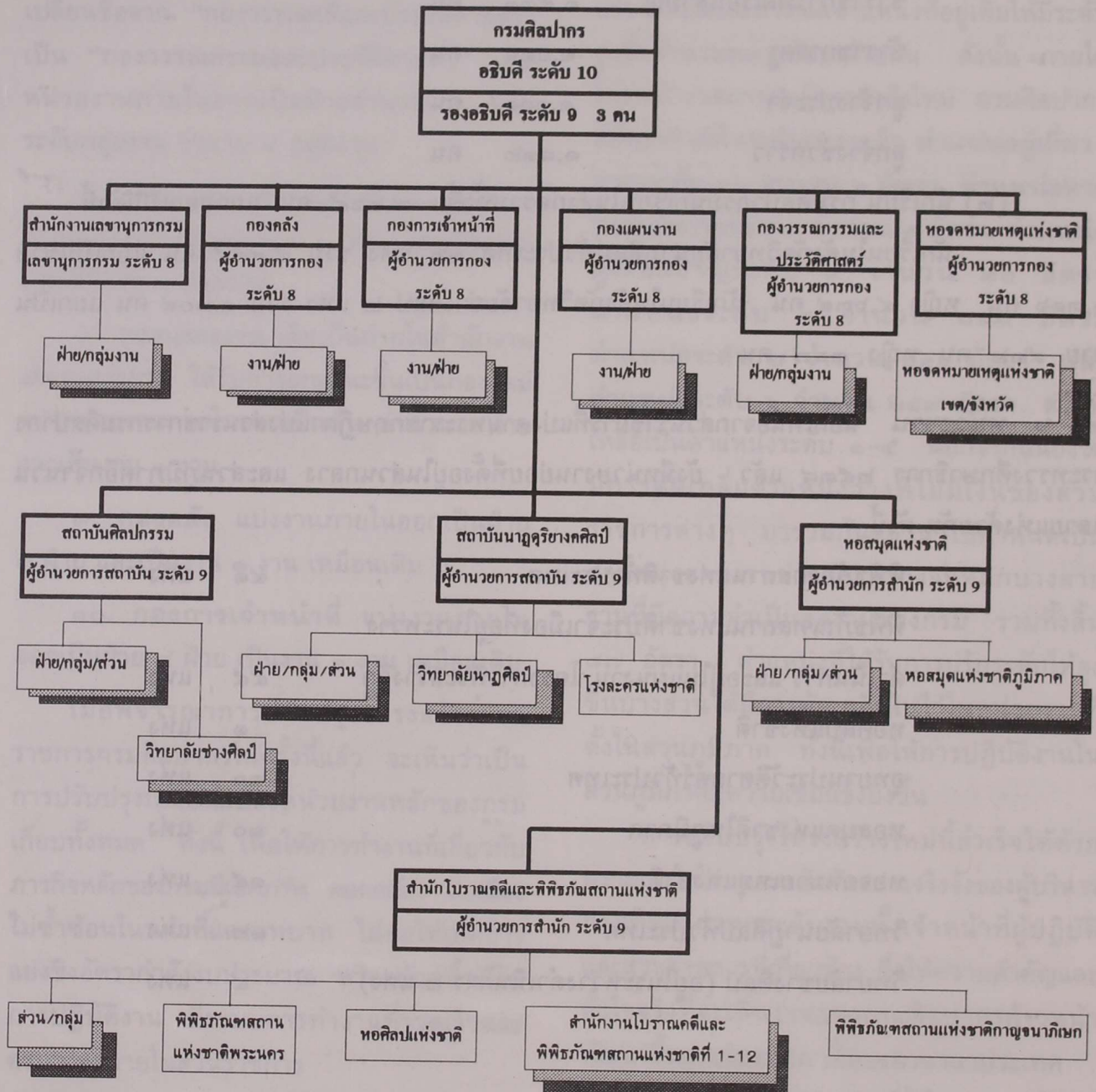
(๒) นักเรียน กรมศิลปากรมีนักเรียนในสังกัดรวมทั้งสิ้น ๗,๒๖๔ คน แยกออกเป็นดังนี้

นักเรียนในสังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ ๑๒ แห่ง รวม ๕,๙๕๕ คน แยกเป็นชาย ๑,๓๑๖ คน หญิง ๔,๖๓๙ คน นักเรียนในสังกัดวิทยาลัยช่างศิลป์ ๒ แห่ง รวม ๑,๓๐๙ คน แยกเป็นชาย ๙๒๒ คน หญิง ๓๘๗ คน

๒. หน่วยงาน นอกเหนือจากส่วนราชการที่แบ่งตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๘ แล้ว ยังมีหน่วยงานย่อยที่ตั้งอยู่ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคอีกจำนวนหลายแห่งด้วยกัน ดังนี้

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติทั่วประเทศ	๔๑	แห่ง
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมืองที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ และอยู่ในแผนงาน/โครงการที่จะสร้างอีก	๔๕	แห่ง
หอศิลป์แห่งชาติ	๑	แห่ง
อุทยานประวัติศาสตร์ทั่วประเทศ	๑๐	แห่ง
หอสมุดแห่งชาติในภูมิภาค	๑๐	แห่ง
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ	๑๕	แห่ง
วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ	๑๒	แห่ง
วิทยาลัยช่างศิลป์ (อยู่ในระหว่างดำเนินการ ๒ แห่ง)	๔	แห่ง

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2538

โครงสร้างใหม่

แผนภูมิแสดงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ

กรมศิลปากร		อธิบดี	
รองอธิบดี	-3	นักวิชาการละครและดนตรี 10 ขพ.	-1
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 8	-1	นักอักษรศาสตร์ 10 ขพ.	-1
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 6	-1	นักโบราณคดี 10 ขพ.	-1
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 3-5	-1	นายช่างศิลปกรรม 10 ขพ.	-1
		วิศวกรโยธา 10 ขพ.	-1
		สถาปนิก 10 ขพ.	-1
		นักวิชาการโยธา 9 ขพ.	-1
		นักอักษรศาสตร์ 9 ขพ.	-1
		นักภาษาโบราณ 9 ขพ.	-1
		นักวิชาการศึกษา 9 ขพ.	-1

สำนักงานเลขาธิการกรม	หอจดหมายเหตุแห่งชาติ	หอสมุดแห่งชาติ	สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์
- ฝ่ายช่วยอำนวยการ - ฝ่ายสารบรรณ - ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ - กลุ่มงานนิติการ	- ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายบริหารเอกสาร - ฝ่ายเอกสารสำคัญ - ฝ่ายบันทึกเหตุการณ์ - หอภาพยนตร์แห่งชาติ - หอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี - หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช - หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ๖๖๖ - หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา - หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตรัง - หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เชียงใหม่ - หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร - อุบลราชธานี - หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทะเยา - หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ 1 นครปฐม - หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ 5 กาญจนบุรี - หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ 6 ตปบุรี - หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ 7 พินิจโลก - หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ 9 ขอนแก่น - หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ 11 นครราชสีมา - หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ 12 จันทบุรี	- ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - กลุ่มงานพัฒนาอาคารห้องสมุด - ส่วนพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด - ส่วนบริการ - ส่วนโสตทัศนวัสดุและกิจการห้องสมุด - ส่วนภาษาโบราณ - ศูนย์สารนิเทศห้องสมุด - หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.9 นครราชสีมา - หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่ - หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี - หอสมุดแห่งชาตินครพนม - หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก กาญจนบุรี - หอสมุดแห่งชาติชลบุรี - หอสมุดแห่งชาติวัดเจริญสมณกิจ ภูเก็ต - หอสมุดแห่งชาตินครศรีธรรมราช - หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา - หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สงขลา	- ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายนิเทศศิลปศึกษา - กลุ่มวิจัยและพัฒนาดุริยางคศิลป์ - ส่วนการแสดง - โรงละครแห่งชาติ - วิทยาลัยนาฏศิลป์ - วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ - วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา - วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ - วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย - วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี - วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง - วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด - วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง - วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี - วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี - วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา
กองคลัง	กองการเจ้าหน้าที่	สถาบันศิลปกรรม	สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
- งานธุรการ - ฝ่ายการเงิน - ฝ่ายบัญชีและงบประมาณ - ฝ่ายพัสดุ	- งานธุรการ - ฝ่ายอัตรากำลังและระบบงาน - ฝ่ายสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง - ฝ่ายทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ - ฝ่ายพัฒนาบุคลากร	- ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - กลุ่มวิจัยและพัฒนาศิลปกรรม - ส่วนสถาปัตยกรรม - ส่วนมัณฑนศิลป์ - ส่วนวิศวกรรม - ส่วนเทคนิคช่าง - ส่วนช่างสิบหมู่ - ส่วนประติมากรรม - วิทยาลัยช่างศิลป์ - วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี - วิทยาลัยช่างศิลป์นครราชสีมา - วิทยาลัยช่างศิลป์ขอนแก่น	- ส่วนอำนวยการ - กลุ่มวิจัยและพัฒนาโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ - ส่วนสงวนรักษาโบราณสถาน - ส่วนวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ - กาญจนาภิเษก - หอศิลป์แห่งชาติ - สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 1 - 12

[illegible]

สำนักงานโบราณคดีและ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 7 ขอนแก่น	สำนักงานโบราณคดีและ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 8 อุบลราชธานี	สำนักงานโบราณคดีและ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 9 นครราชสีมา	สำนักงานโบราณคดีและ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 10 สงขลา	สำนักงานโบราณคดีและ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 11 นครศรีธรรมราช	สำนักงานโบราณคดีและ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 12 ภูเก็ต
(จังหวัดขอนแก่น,อุดรธานี, สกลนคร,หนองคาย,มหาสารคาม และหนองบัวลำภู) - ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายวิชาการ - ฝ่ายโบราณสถาน - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติขอนแก่น - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียง อุดรธานี - อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อุดรธานี - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสกลนคร - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ประจักษ์ศิลป) - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเลย - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหนองบัวลำภู - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ มหาสารคาม	(จังหวัดอุบลราชธานี,กาฬสินธุ์, ร้อยเอ็ด,นครพนม,มุกดาหาร, ยโสธร และอำนาจเจริญ) - ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายวิชาการ - ฝ่ายโบราณสถาน - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติร้อยเอ็ด - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ประจักษ์ศิลป) - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กาฬสินธุ์ - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครพนม - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ มุกดาหาร - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ยโสธร - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อำนาจเจริญ	(จังหวัดนครราชสีมา,ชัยภูมิ, บุรีรัมย์,ศรีสะเกษ และสุรินทร์) - ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายวิชาการ - ฝ่ายโบราณสถาน - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย นครราชสีมา - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นารายณ์ - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสระบุรี - อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย นครราชสีมา - อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง บุรีรัมย์ - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ประจักษ์ศิลป) - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชัยภูมิ - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบุรีรัมย์ - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศรีสะเกษ	(จังหวัดสงขลา,ปัตตานี,ยะลา, นราธิวาส และสตูล) - ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายวิชาการ - ฝ่ายโบราณสถาน - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ประจักษ์ศิลป) - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปัตตานี - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติยะลา - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามวงษา - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสตูล	(จังหวัดนครศรีธรรมราช,พัทลุง, สุราษฎร์ธานี และชุมพร) - ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายวิชาการ - ฝ่ายโบราณสถาน - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา สุราษฎร์ธานี - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ประจักษ์ศิลป) - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพัทลุง - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุราษฎร์ธานี	(จังหวัดภูเก็ต,กระบี่,พังงา และระนอง) - ฝ่ายบริหารงานทั่วไป - ฝ่ายวิชาการ - ฝ่ายโบราณสถาน - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติภูเก็ต - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ประจักษ์ศิลป) - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพังงา - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติระนอง - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกระบี่

ระเบียบต่างๆ ของกรมศิลปากร

เรวดี สกุลพาณิชย์
กลุ่มงานนิติการ

คำว่า “ระเบียบ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า แบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ ดังนั้น ระเบียบที่ส่วนราชการได้ออกมานั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการบริหารงานเพื่อให้งานนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจุบันนี้ระเบียบที่ออกโดยกรมศิลปากร และยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ถึงขณะนี้ มีทั้งสิ้น ๔๓ ฉบับจัดแบ่งได้เป็นกลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มทั่วไป

๑.๑ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการวิจัย พ.ศ. ๒๕๑๘

๑.๒ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเดินทางออกจากที่ตั้งทำการของข้าราชการกรมศิลปากร ในส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๑๘

๑.๓ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุญาตพิมพ์หนังสือ พ.ศ. ๒๕๒๑

๑.๔ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการให้ความร่วมมือเรียบเรียงเรื่องราวทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๒๑

๑.๕ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการกำหนดการรับเสด็จพระราชดำเนิน และรับเสด็จในราชการกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๑

๑.๖ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยภายในอาคาร รวมทั้งรอบบริเวณกรมศิลปากรและว่าด้วยการจัดเวรยาม ฝ้าสถานที่ราชการ พ.ศ. ๒๕๒๑

๑.๗ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการนำรถยนต์ผ่านเข้าออกและจอดรถในสถานที่ราชการของกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๒

๑.๘ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเข้าสถานที่ของส่วนราชการ สังกัดกรมศิลปากร เพื่อจำหน่าย

อาหาร พ.ศ. ๒๕๒๓

๑.๙ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการกำหนดวันหยุดประจำสัปดาห์ของหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๓๒

๑.๑๐ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเข้าอาศัยในบ้านพักของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๔

๑.๑๑ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการใช้ห้องประชุม พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๑๒ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยกองทุนสวัสดิการข้าราชการ และลูกจ้างประจำกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๓๓ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๗

๑.๑๓ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๗

๒. กลุ่มที่เกี่ยวกับงานด้านโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

๒.๑ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการประมูลจำหน่ายเครื่องสักการบูชาในเขตโบราณสถาน พ.ศ. ๒๕๑๓

๒.๒ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการคุ้มครองรักษาศิลปโบราณวัตถุสถาน พ.ศ. ๒๕๑๙

๒.๓ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการจัดผลประโยชน์และควบคุมสิ่งก่อสร้างในเขตโบราณสถานของกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๓

๒.๔ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘

๒.๕ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการยกเว้นให้ผู้มีอุปการะคุณแก่กิจกรรมโบราณสถาน และหรือพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เข้าชมโบราณสถานและหรือพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติได้โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียมเข้าชม พ.ศ. ๒๕๓๐

๒.๖ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตใช้อาคารสถานที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ พ.ศ. ๒๕๓๔

๒.๗ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตบันทึกภาพโบราณวัตถุและศิลปวัตถุในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๘ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุญาตให้ออนโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่มีเหมือนกันอยู่มากเกินต้องการ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๙ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการทำบัญชีรายการโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียม โบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๑๐ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการเก็บรักษาและนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ไปตั้งแสดง ณ สถานที่อื่นใดเป็นการชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๓๕

๒.๑๑ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายทำภาพพิมพ์ในเขตโบราณสถาน พ.ศ. ๒๕๓๖

๓. กลุ่มที่เกี่ยวกับงานจดหมายเหตุและหอสมุดแห่งชาติ

๓.๑ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเข้ารับบริการในหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๒

๓.๒ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการใช้สถานที่ของหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๓

๓.๓ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเข้ารับบริการในศูนย์นราธิปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓.๔ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการใช้บริการห้องสมุด หอวิชาฐานุสรณ์ พ.ศ. ๒๕๒๔

๓.๕ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขอใช้สถานที่ของหอวิชาฐานุสรณ์ พ.ศ. ๒๕๒๔

๓.๖ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนห้องสมุดดนตรีพุทธระหม่อมบริพัตร พ.ศ. ๒๕๒๔

๓.๗ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการใช้ห้องสมุดดนตรีพุทธระหม่อมบริพัตร พ.ศ. ๒๕๒๔

๓.๘ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการใช้สถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ของหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๕

๓.๙ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเข้ารับบริการในหอสมุดแห่งชาติสาขา พ.ศ. ๒๕๒๖

๓.๑๐ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเข้า

ค้นคว้าเอกสารในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๓

๓.๑๑ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการถ่ายไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช ไมโครแจ็กเก็ต ถ่ายภาพ จัดขยายภาพและกระทำสำเนาเอกสารโดยกองหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๓

๓.๑๒ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการเข้าชมพระบรมราชูปถัมภ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๕๓๔

๔. กลุ่มที่เกี่ยวกับงานด้านนาฏศิลป์ดุริยางคศิลป์

๔.๑ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการกำหนดค่าเช่าโรงอาหารในสถานศึกษา สังกัดกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๑

๔.๒ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการกำหนดการเก็บเงินบำรุงการศึกษา สังกัดกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๒

๔.๓ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการรับนักเรียนเข้าเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามความต้องการของหน่วยราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓

๔.๔ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการกำหนดเงินบำรุงการศึกษาในสถานศึกษาสังกัด กรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๔

๔.๕ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการจัดบรรเลงดุริยางค์และการแสดงนาฏศิลป์ พ.ศ. ๒๕๓๖ พร้อมประกาศกรมศิลปากร เรื่อง กำหนดอัตราค่าบำรุงศิลป์ในการจัดบรรเลงและจัดแสดงและประกาศกรมศิลปากร เรื่อง กำหนดอัตราค่าระเบียบการเข้าชมการบรรเลงดุริยางค์หรือการแสดงนาฏศิลป์

๔.๖ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขอใช้และอัตราค่าธรรมเนียมการใช้โรงละครแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๔

๔.๗ ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการกำหนดการเก็บเงินบำรุงการศึกษาวិทยาลัยชุมชนในสถานศึกษา สังกัดกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๓๔

ระเบียบดังกล่าวข้างต้น หากท่านผู้ใดสนใจต้องการทราบรายละเอียดและเนื้อหาของระเบียบ ให้ติดต่อได้ที่ กรมศิลปากร สำนักงานเลขานุการกรม กลุ่มงานนิติการ โทร. ๒๒๒๔๕๖๖, ๒๒๕๔๕๕๔ โทรสาร ๒๒๖๑๗๕๑

อนึ่ง กรมศิลปากรกำลังพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขระเบียบบางฉบับที่ปรากฏในรายการข้างต้น เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากร ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๔

กรรมศิลป์ากับหนังสือเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

จุมพล สอนเสริม

ในโอกาสอันเป็นมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ กรรมศิลป์ากรมีดำริจัดพิมพ์หนังสือทรงคุณค่า จำนวน ๔ เล่ม เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ และเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยความร่วมมือสนับสนุนของภาคเอกชน

“วัดหลวงกรุงรัตนโกสินทร์”

จากประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่า ๒๐๐ ปี ของกรุงรัตนโกสินทร์ราชธานีในปัจจุบันของราชอาณาจักรไทยได้สืบสานวัฒนธรรมจากกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา มาด้วยความเป็นเอกลักษณ์ วัดโบราณและศาสนสถานก็อยู่ควบคู่มากับความเจริญทางวัฒนธรรม จวบถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นราชธานี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง “วัดพระศรีรัตนศาสดาราม” ในพระบรมมหาราชวัง อันเป็น พระอารามหลวง หลังจากนั้นทุกๆ พระองค์ต่างมีพระราชศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนา ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สร้างและปฏิสังขรณ์วัดโบราณ ทุกรัชกาล

“วัดหลวงกรุงรัตนโกสินทร์”

จึงปรากฏขึ้นเป็นจำนวนมากและหลายวัดได้รับการประกาศเป็นโบราณสถานที่สำคัญของชาติ จากความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม แก่แก่ของความเป็นไทย ตามกาลเวลาของความเจริญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ กรรมศิลป์ากรจึงรวบรวมเรื่องราวความสำคัญของ **วัดหลวงกรุง-**

รัตนโกสินทร์ เป็นหนังสือทรงคุณค่าไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยความร่วมมือสนับสนุนของมูลนิธิปณชิเมนต์ไทย

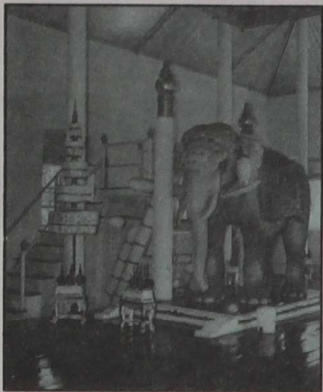

“กรุงเทพมหานคร : ๕๐ ปี ได้ร่มพระบารมี”

วิวัฒนาการแห่งความเจริญรุ่งเรืองตั้งแต่อดีตกาลถึงปัจจุบันของประเทศชาติบ้านเมือง โดยเฉพาะ “กรุงเทพมหานคร” อันเป็นเมืองหลวงแห่งราชอาณาจักรไทย อันเป็นศูนย์กลางของความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และอีกนานัปประการ หากจะนับย้อนหลังตั้งแต่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ถึง ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ นับได้ ๕๐ ปี ที่กรุงเทพมหานครอยู่ภายใต้ร่มพระบารมีแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมของวัง วัด ดึก อาคารต่างๆ ทั้งของราชการและภาคเอกชน รวมถึงแหล่งการค้า ชุมชนที่อยู่อาศัยของพสกนิกร สภาทางภูมิศาสตร์ เส้นทางแม่น้ำลำคลอง ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ๕๐ ปี ความ

เปลี่ยนแปลงทางด้านสถาปัตยกรรม มี วิลเลียม ฮันท์ ได้ถ่ายทำและบันทึกภาพไว้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๖-๒๔๙๐ และการบันทึกภาพของหน่วยงานบุคคลอื่นๆ ในระยะต่อมา หนังสือกรุงเทพมหานคร : ๕๐ ปี ได้รื้อพระบารมี จึงเป็นเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติที่จะบันทึกข้อมูลภาพถ่ายความเปลี่ยนแปลงความเจริญของกรุงเทพมหานครที่สำคัญยิ่งที่กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ โดยการสนับสนุนของมูลนิธิปูนซิเมนต์ไทย เช่นกัน

ข้างต้น : สัตว์มงคลแห่งพระจักรพรรดิ

อีกหนึ่ง.....ของหนังสือสำคัญที่กรมศิลปากรดำเนินการจัดพิมพ์ โดยความร่วมมือสนับสนุนของ บริษัทาร์ลสเบิร์กบริวเวอรี่ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นหนังสือทางวิชาการ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี โดยที่กรมศิลปากรได้พิจารณาเห็นว่ามี **ช้างมงคล** เข้าสู่พระบารมีหลายเชือก ตามคติความเชื่อที่มีมาแต่โบราณกาลกล่าวไว้ว่า “ช้างมงคล” มักเกิดมาเป็นคู่พระบารมีแห่งองค์พระมหากษัตริย์ หรือพระมหากษัตริย์เสมอมา สารแห่งหนังสือประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับช้างในแง่มุมต่างๆ ความสำคัญและความสัมพันธ์ของการเกิดช้างมงคลกับวัฒนธรรมประเพณีไทย ประวัติศาสตร์ สัตวศาสตร์และพระราชพิธีสมโภชขึ้นระวาง ช้างเผือก พร้อมอัญเชิญพระราชนิพนธ์คำฉันท์ กล่อมช้างในสมเด็จพะเทพรัตน-ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในหนังสือ ข้างต้น :

สัตว์มงคลแห่งพระจักรพรรดิด้วย ความสำคัญและความน่าสนใจของหนังสือที่กรมศิลปากรจัดพิมพ์จึงมีคุณค่าทางด้านวิชาการมิใช่น้อย.....เลย

และอีกหนึ่งของหนังสือ.....กรมศิลปากรจัดพิมพ์ในวโรกาสอันเป็นมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี อีกเล่มหนึ่ง.....โน้ตเพลงไทย

โน้ตเพลงไทย

เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ กรมศิลปากรจะจัดทำหนังสือโน้ตเพลงไทย จำนวน ๓ เล่ม โดยอนุรักษ์เล่ม ๑ ซึ่งเป็นเพลง ๓ ชั้น คงไว้เหมือนครั้งที่พิมพ์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระบรมราชโองการให้จัดพิมพ์พร้อมทั้งพระราชทานทุนให้จัดพิมพ์ด้วย ในขณะนี้หนังสือโน้ตเพลงไทย เล่ม ๑ ได้หมดไปนานแล้ว สำหรับเล่ม ๒ เพลงเถา และเล่ม ๓ เพลงโหมโรงนั้น อยู่ในระหว่างการดำเนินการจัดพิมพ์ จะพิมพ์ด้วยระบบออฟเซตและตัวอักษรใช้ระบบแมคอินทอช มีกล่องใส่หนังสืออย่างสวยงามทั้ง ๓ เล่ม หุ้มด้วยกระดาษแล็คซีนปั๊มทอง พิมพ์ทั้งหมดเป็นจำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม

กรมศิลปากรได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือโน้ตเพลงไทย โดยมี อธิบดีกรมศิลปากร (นายสมคิด โชติกวณิชย์) เป็นประธาน และนายสุนน ขำศิริ ผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ เป็นกรรมการและเลขานุการ อีกทั้งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทยของกรมศิลปากร ซึ่งคณะกรรมการจัดทำหนังสือโน้ตเพลงไทยได้มอบหมายให้ นายสิริชัยชาญ พักจำรูญ นักวิชาการศึกษา ๘ รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการส่วนการแสดง เป็นประธานในการตรวจสอบความถูกต้องของหนังสือโน้ตเพลงไทยครั้งนี้ โดยจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่และแจกจ่ายให้แก่ส่วนราชการ สถาบัน สถานศึกษา ต่อไป

ข้อคิดเห็น จากการไปราชการต่างประเทศ ของอธิบดีกรมศิลปากร

โสมสุตา ลียะวณิช

การศึกษาข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑโบราณคดี หอสมุดและหอจดหมายเหตุ ณ ประเทศออสเตรเลียระหว่างวันที่ ๑๖-๒๙ เมษายน ๒๕๓๘ สืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลออสเตรเลียได้มอบรางวัล Cultural Award ให้แก่อธิบดีกรมศิลปากร ในฐานะเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ด้านวัฒนธรรมให้แก่ประเทศไทย รางวัลที่ได้รับคือ รัฐบาลออสเตรเลียเชิญท่านอธิบดีเดินทางไปศึกษาข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของออสเตรเลีย และเพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศทั้งสองด้วย เป็นเวลา ๑๔ วัน ในการนี้รัฐบาลออสเตรเลียเห็นสมควรที่ท่านอธิบดีจะนำคณะเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรที่เกี่ยวข้องร่วมเดินทางไปศึกษาและเก็บข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

การศึกษาและเก็บข้อมูลครั้งนี้ ท่านอธิบดีและคณะผู้ร่วมเดินทาง ได้ไปยังเมืองซิดนีย์ (Sydney) แคนเบอร์รา (Canberra) อะดีเลด (Adelaide) และเพิร์ท (Perth) ตามลำดับ

หน่วยงานศิลปวัฒนธรรมที่ท่านอธิบดีได้ไปพบผู้บริหาร และได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่างๆ ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการ และการปฏิบัติงาน ดังนี้

ประชุมกับผู้บริหารระดับสูงของ
Australia Council for the Arts ที่เมืองซิดนีย์

ที่เมืองซิดนีย์ สถานที่แห่งแรกคือ Australia Council for the Arts เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุม ดูแล ส่งเสริมและพัฒนางานศิลปะของประเทศ และเผยแพร่งานที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เช่น จัดแสดงผลงานภาพเขียนพร้อมทั้งประวัติของศิลปิน จัดแสดงงานด้านดนตรี การละคร และด้านวรรณกรรม เป็นต้น

หน่วยงานนี้เคยให้เงินทุนแก่ประเทศไทยเช่น เคยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมทั้งประเทศในเอเชีย เป็นต้น

การเดินทางไปสถานที่อื่นๆ เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ เช่น The Museum of Applied Arts and Sciences, The Power House Museum, Museum of Contemporary Art, National Maritime Museum และ Australian Museum

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดการด้านพิพิธภัณฑ์ คือ การสื่อข้อมูลต่างๆ แสดงให้เห็นการเคลื่อนไหว มีเทปเสียงช่วยบรรยาย ให้เด็กมีส่วนร่วมในการ จับต้อง กดปุ่มต่างๆ ได้ มีการนำเสนอโดยสไลด์ วิดิทัศน์ และภาพยนตร์ และมีส่วนของการเล่นเกม ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชม และยังมิได้มีไกด์นำชมเป็นกลุ่ม แบบเดิมด้วย

นอกจากนี้ท่านอธิบดีและคณะยังได้ไปพบผู้บริหารของ The Opera House, Musica Viva Australia และห้องสมุด New South Wales และหอจดหมายเหตุ

แบบจำลองและนำพิพิธภัณฑ์ Maritime Museum
ในรูปทรงปิรามิด ไม่เปลืองเนื้อที่ นอกพื้นที่ทั้ง ๓ ส่วน

ที่เมืองแคนเบอร์รา ท่านอธิบดีและคณะได้ไปพบผู้อำนวยการของ Australian Archives, National Library, National Film and Sound Archive ซึ่งสถานที่ทั้ง ๓ แห่งนี้ มีการทำงานที่ก้าวหน้ามากทั้งในด้านเก็บเอกสาร ฟิล์ม และเก็บข้อมูลของห้องสมุดโดยใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถติดต่อถึงกันได้ทั่วประเทศ

นอกจากนี้ คณะผู้ร่วมเดินทางยังได้ไปพิพิธภัณฑ์ออสเตรเลีย (Australian Museum) ซึ่งขณะนี้ เป็นเพียงโกดังเก็บโบราณวัตถุเท่านั้น เนื่อง

จากกำลังก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ ได้มีการทำทะเบียนโบราณวัตถุโดยใช้คอมพิวเตอร์

การได้พบผู้บริหารของ The War Memorial, หอศิลป์แห่งชาติ (National Gallery) หอภาพถ่ายบุคคล (National Portrait Gallery), Parliament House และโรงเรียนศิลปะ (School of Art, Australian National University) ทำให้คณะผู้ร่วมเดินทางครั้งนี้ ได้แนวคิดในการปฏิบัติงานหลายอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในหน่วยงานต่างๆ ของกรมศิลปากร ทั้งในด้าน บริหารงาน และการจัดการ ซึ่งรวมไปถึงการจัดการบุคลากรด้วย

ที่เมืองอะดีเลด หน่วยงาน Artlab Australia รับผิดชอบในการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นโบราณวัตถุ เช่น โบราณวัตถุที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดี ภาพเขียนสีน้ำมัน ศิลปวัตถุต่างๆ ประติมากรรม เสื้อผ้าโบราณ ฯลฯ

องค์กรนี้ต้องการร่วมมือกับกรมศิลปากร ในการแลกเปลี่ยนบุคลากรและแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ท่านอธิบดีและคณะยังได้ไปพบผู้บริหารของ South Australian Museum, หอสมุดของรัฐ South Australia, Jam Factory Craft and Design Centre และสถาบัน Tandanya Aboriginal Cultural Institute

การบริหารงานของหน่วยงานทั้งหมดนี้ ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย และยังมีงบประมาณจากรัฐให้การสนับสนุนด้วย เพื่อส่งเสริมงานด้านศิลปวัฒนธรรมให้แพร่หลายทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับนานาชาติ

ที่เมืองเพิร์ธ สถานที่แรกที่ท่านอธิบดีและคณะได้เดินทางไปพบผู้อำนวยการของหน่วยงานนั้น คือ Festival of Perth ซึ่งดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดละคร เต้นระบำ การฉายภาพยนตร์ ทัศนศิลป์ วรรณกรรมและการดนตรี หน่วยงานนี้มีการประสานงานกับหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ในการแลกเปลี่ยนบุคลากร ศิลปิน และการจัดแสดงต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

The Western Australian Maritime Museum เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่คณะกรรมการศิลปากรได้เดินทางไปศึกษาเก็บข้อมูล ทั้งในเรื่องการปฏิบัติการในห้องทดลอง การอนุรักษ์และสงวนรักษาโบราณสถานวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้น โบราณคดีใต้น้ำ และการจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และโบราณวัตถุ

นอกจากนี้ยังได้ไปพบผู้อำนวยการของหอศิลป์ของออสเตรเลียตะวันตก (Art Gallery of Western Australia) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในการจัดแสดงนิทรรศการและการจัดการโดยทั่วไป

ผลจากการศึกษาข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ โบราณคดี หอสมุด และหอจดหมายเหตุ ที่ประเทศออสเตรเลียในครั้งนี้ ทำให้คณะผู้ร่วมเดินทางได้รับความรู้และประโยชน์หลายด้านที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในกรมศิลปากรได้

ข้อคิดเห็น และเสนอแนะจากท่านอธิบดีที่ได้กรุณาถ่ายทอดให้คณะผู้ร่วมเดินทางพอสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

๑. บทบาทของรัฐ รัฐบาลออสเตรเลียให้ความสำคัญกับงานด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก กำหนดนโยบายไว้ชัดเจนให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการรวบรวม สงวนรักษา การอนุรักษ์

และเผยแพร่งานด้านศิลปวัฒนธรรมไปสู่สังคม เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของงานด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลสะท้อนถึงความเจริญก้าวหน้าของชาติ การเผยแพร่งานด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ ได้ดำเนินการทั้งในระดับประเทศ เช่น ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนเมือง ไปจนถึงการเผยแพร่สู่ระดับระหว่างประเทศ กรมศิลปากรมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนางานด้านนี้ให้ได้มาตรฐานสากล

๒. การบริหารองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ จัดการบริหารงานอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วยคณะกรรมการในรูปของสภา (Council) เป็นผู้กำหนดนโยบาย เป็นที่ปรึกษา และพิจารณาสรรหาผู้บริหารที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับหน่วยงาน การวางระบบงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว สามารถดำเนินการไปตามแผนการจัดสรรบุคลากร ปฏิบัติงานนั้น มีทั้งภาคปฏิบัติงานเต็มเวลา และปฏิบัติงานบางเวลา ทั้งนี้ เพื่อให้ได้บุคลากรมาร่วมดำเนินงานให้สำเร็จไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จุดที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่งคือ ทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน จะจัดหารายได้ให้กับหน่วยงาน โดยให้เช่าสถานที่จำหน่ายหนังสือ ของที่ระลึก เครื่องดื่ม ของว่าง แก่ผู้เข้าชมสถานที่และผู้ที่มาใช้บริการข้อมูล หน่วยงานได้รับรายได้จากกิจการดังกล่าวนี้มากพอสมควร เพื่อมาสมทบกับงบประมาณที่ได้รับ

ในส่วนของอาคารสถานที่ ภูมิทัศน์รอบบริเวณอาคารสวยงาม สะอาด และเป็นระเบียบตลอดไปจนถึงภายในบริเวณอาคาร เป็นที่ประทับใจต่อผู้มาใช้บริการ มีการดูแลทำความสะอาดในระบบจ้างเหมา เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และมีประ-

สิทธิภาพ

หน่วยงานของกรมศิลปากร สามารถดำเนินการหารายได้ในลักษณะเช่นนี้ได้ รวมถึงการใช้ระบบจ้างเหมาทำความสะอาดและรักษาความปลอดภัย

๓. การนำเสนอข้อมูล การสื่อสารข้อมูลในพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หอสมุด และหอจดหมายเหตุ ให้ความรู้และรายละเอียดอย่างชัดเจน ได้นำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่มาดำเนินการในการเสนอข้อมูลและการสืบค้นข้อมูล โดยควบคุมระบบแสง เสียง และการสัมผัสจับต้องได้ สิ่งเหล่านี้สร้างความสนใจและความประทับใจให้แก่ผู้เข้าชม โดยเฉพาะในส่วนของหอสมุด หอจดหมายเหตุ ใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาดำเนินการทั้งหมด ตั้งแต่การบันทึกการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนการสืบค้นข้อมูล ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นได้ด้วยตนเอง มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์มากพอแก่การให้บริการสืบค้นข้อมูล รวมทั้งระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งเป็นระบบเครือข่าย สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้ทั้งในเรื่องของงานพิพิธภัณฑ์ โบราณคดี โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงถึงกัน ทั้งภายในรัฐ ภายในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รัฐบาลให้การสนับสนุนในเรื่องการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในองค์กรเป็นอย่างมาก เพื่อให้ทุกหน่วยงานประสานงานได้อย่างรวดเร็วและได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ทันต่อเหตุการณ์ การดำเนินงานดังกล่าวได้มาตรฐานสากล ในส่วนนี้ประเทศไทยโดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐเพิ่งจะตื่นตัวและเริ่มดำเนินการ

การนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ การให้ความสำคัญแก่เยาวชน ทุกหน่วยงานที่จัดแสดงงานด้านศิลปวัฒนธรรม จะมีมุมสำหรับเด็ก

ซึ่งให้เด็กแสดงความสามารถและทักษะของตนได้ และมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งที่ยากู้อยากเห็นได้ อาทิ มีโอกาสแสดงความสามารถในการวาดภาพ การทำกิจกรรมตัดต่อรูปภาพ การแสดงละครซึ่งมีเครื่องแต่งกายให้เด็กไว้ใช้แสดง เป็นลักษณะโรงละครสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กกล้าที่จะแสดงออก การเล่นดนตรี เด็กทุกคนมีสิทธิ์เข้าไปเล่นได้ การสัมผัสด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การได้ยินได้ฟังเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ จะถ่ายทอดเป็นเสียงด้วยระบบวิทยุ โทรศัพท์ การเคลื่อนไหวของสัตว์ ภาพต่างๆ เด็กสามารถสัมผัสได้ เป็นที่สนใจของเด็กมาก สิ่งเหล่านี้ เป็นการปลูกฝังเด็กให้รู้ถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะจรรโลงจิตใจของเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

๔. เครื่องมือและอุปกรณ์ ได้นำระบบและอุปกรณ์เทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานแม้แต่ในห้องปฏิบัติการต่างๆ ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง เพื่อคุณค่าของงานที่ผลิตออกสู่สังคม การดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานสากลนั้น ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลมีความมุ่งมั่นให้การดำเนินงานทุกอย่างของประเทศเป็นไปตามมาตรฐานสากลและทัดเทียมกลุ่มประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

เป็นที่น่าสังเกตว่าการดำเนินงานด้านศิลปและวัฒนธรรมของออสเตรเลีย ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและชุมชนของรัฐเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้งานด้านศิลปวัฒนธรรมของออสเตรเลียก้าวหน้าไปมากทีเดียว

การศึกษาดูงานในครั้งนี้ กรมศิลปากรได้รับความรู้และแนวทางในการดำเนินงานเพื่อนำมา

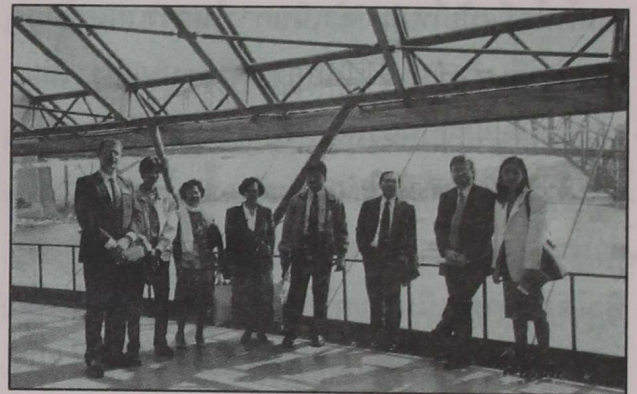
ประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อกรมศิลปากร และกรมศิลปากรมั่นใจว่าจะดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้ประชาชนทุกระดับได้เข้าใจถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งดังามของประเทศ และเป็นเครื่องสะท้อนความเจริญของชาติไทยมาตั้งแต่อดีตกาลและต้องช่วยกันอนุรักษ์ และวางแผนให้เป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติสืบไป

การศึกษาและเก็บข้อมูลด้านประติมากรรม และภูมิสถาปัตยกรรม ประกอบอนุสาวรีย์ ณ ประเทศอิตาลี อังกฤษ ออสเตรเลีย และฝรั่งเศส ระหว่างวันที่ ๗-๑๗ กรกฎาคม ๒๕๓๘

เนื่องด้วยกรมศิลปากร ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ดำเนินการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ซึ่งเป็นพระปฐมบรมมหาชนกษัตริย์ของชาติไทย มีขนาด ๓ เท่าพระองค์ ซึ่งมีขนาดใหญ่มาก ซึ่งผู้บริหาร ประติมากร และนักโบราณคดีของกรมศิลปากร จำเป็นต้องศึกษาและเก็บข้อมูลด้านประติมากรรม และภูมิสถาปัตยกรรม ประกอบอนุสาวรีย์จากประเทศต่างๆ ในยุโรปที่มีการสร้างอนุสาวรีย์และเป็นที่ยอมรับมาเป็นระยะเวลาหลายร้อยปีแล้วและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งเทคโนโลยีต่างๆ ได้เจริญก้าวหน้าไปมาก เพื่อนำความรู้และประสบการณ์เป็นแนวทางมาประยุกต์ออกแบบและวางแผนการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ที่สำคัญของชาติต่อไป

สำหรับประเทศอิตาลี ท่านอธิบดีและคณะร่วมเดินทางได้ไปศึกษาอนุสาวรีย์และภูมิสถาปัตยกรรมถึงอาคารสถาปัตยกรรมที่เมืองโรม ฟลอเรนซ์ และมิลาน โดยเน้นสถานที่ที่มีชื่อเสียงทางด้านนี้ในกรุงโรม เช่น มหาวิหารเซนต์ปีเตอร์ โรมัน-ฟอรัม พิพิธภัณฑ์นครวาติกัน โคลอสเซียม ส่วนที่เมืองฟลอเรนซ์ ได้ศึกษาพระราชวังโบราณของ

ราชวงศ์ Medici ซึ่งมีสวนประดับอาคารและประติมากรรม ภาพสีน้ำมัน ภาพปูนเปียกที่มีฝีมือยอดเยี่ยม นอกจากนี้ที่เมืองมิลาน คณะผู้เดินทางได้ศึกษาข้อมูลเขตเมืองเก่าของมิลาน โรงโอเปร่า “สกาล่า” และโบสถ์ Duomo Di Milano ซึ่งงดงามด้วยศิลปะแบบเรอเนสซองส์ และเก็บข้อมูลบริเวณทางเดินหินอ่อน Galerie Victor Emmanuelle

ภายในอาคาร Opera House เมืองซิดนีย์

ที่ประเทศอังกฤษ คณะผู้เดินทางได้ศึกษาและเก็บข้อมูลที่กรุงบูดาเปสต์ ซึ่งมีสถาปัตยกรรมประติมากรรม และอนุสาวรีย์ขนาดใหญ่พร้อมภูมิสถาปัตยกรรมที่สวยงามน่าสนใจอย่างยิ่ง เมืองบูดาเปสต์มีร่องรอยแห่งความเป็นมหาอำนาจของอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการีในอดีต

ที่ประเทศออสเตรเลีย กรุงเวนิสนา คณะผู้เดินทางมีโอกาสเก็บข้อมูลที่พระราชวังเซินบรุนซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮอฟส์เบิร์ก ภายในบริเวณสวนรอบพระราชวัง ประกอบด้วย น้ำพุขนาดใหญ่และเล็ก รวมถึงประติมากรรมรูปคนและสัตว์สร้างอยู่ในสวนตลอดแนว ผสมผสานกับไม้ยืนต้น ดอกไม้ประดับได้อย่างกลมกลืนสวยงาม นอกจากนี้ยังได้ศึกษาอนุสาวรีย์ต่างๆ ในสวนสาธารณะหลายแห่ง เช่น อนุสาวรีย์ของโมสาร์ท

และโยฮัน สเตราร์ท คิตติลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลก

ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ท่านอธิบดีและคณะผู้เดินทางได้ศึกษาและเก็บข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์โรแดง ผู้ซึ่งเป็นประติมากรและกวีผู้ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังได้ไปเก็บข้อมูลที่พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ พิพิธภัณฑ์ดอร์เซย์ ประตูลุยส์ อนูสาวรีย์หลายแห่งทั่วกรุงปารีส และโรงอุปรากรเก่าแก่ที่สวยงาม

จากการเดินทางไปประเทศทั้งสี่ในทวีปยุโรปครั้งนี้ คณะประติมากรและเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระปฐมบรมกษัตริย์ ได้แนวทางและข้อคิดเห็นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมาก เช่น

๑. สิ่งสำคัญที่พบเห็นในทุกประเทศที่ไปศึกษาเก็บข้อมูล คือ การจัดสวน สวนสาธารณะหรือภูมิสถาปัตยกรรมประกอบอนุสาวรีย์นั้น ทั้งสถาปนิกและประติมากร จะให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ เช่น ที่พิพิธภัณฑ์โรแดง (Rodin) ประติมากรรมหลายชิ้นของโรแดงถูกจัดไว้ในสวนตั้งอยู่ระหว่างต้นไม้ยืนต้นต่างๆ รูปปั้นบางรูปตั้งแสดงกลางแจ้ง มีเพียงบางชิ้นซึ่งมีขนาดเล็ก ถูกจัดแสดงในห้อง หรือระหว่างทางเดินในอาคาร

๒. การสร้างอนุสาวรีย์นั้น ไม่จำเป็นเสมอไปว่าต้องสร้างเพียงบุคคลเดียว อาจจะทำให้มีองค์ประกอบเป็นกลุ่มบุคคล เช่น กษัตริย์องค์ต่างๆ ของฮังการี ถูกสร้างอยู่ในลักษณะเรียงแถวเป็นรูปครึ่งวงกลม ซึ่งเมื่อได้พบเห็นแล้วทำให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างไปจากการเห็นอนุสาวรีย์รูปบุคคลเดียว แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ใน

การสร้างอนุสาวรีย์นั้นๆ

๓. ในทวีปยุโรปส่วนใหญ่จะอนุรักษ์อาคารเก่าไว้ จึงไม่แปลกที่เห็นอาคารเก่าต่างๆ สร้างรายรอบอนุสาวรีย์สำคัญๆ ของเมือง แม้ว่าอนุสาวรีย์หลายแห่งจะตั้งอยู่ตรงทางแยกหรือชอกระหว่างอาคาร แต่มีความสวยงามกลมกลืนไม่ขัดตาแต่อย่างใด

จึงเห็นได้ว่าพื้นที่แคบๆ ก็สามารถจัดวางอนุสาวรีย์ได้อย่างสวยงาม ขึ้นอยู่กับการจัดจังหวะพื้นที่ของอนุสาวรีย์ บางครั้งในพื้นที่แคบๆ มีการจัดอนุสาวรีย์มากกว่าหนึ่งชิ้นด้วย

๔. การอนุรักษ์โบราณสถานเป็นสิ่งสำคัญในทวีปยุโรป ดังนั้น จึงมีการประยุกต์ใช้พื้นที่บริเวณที่มีซากโบราณสถานเพื่อประโยชน์ใช้สอยในปัจจุบัน เช่น ในประเทศอิตาลี มีการสร้างที่จอดรถไว้ชั้นใต้ดินของซากโบราณสถาน โดยมีการซ่อมแซมโบราณสถานด้านบนให้อยู่ในสภาพดี ปรับภูมิสถาปัตยกรรมรอบบริเวณให้สวยงามกลมกลืนกับโบราณสถาน ทำให้ประชาชนที่ผ่านไปมาเกิดความสนใจบริเวณนั้น และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์โบราณสถาน

กรมศิลปากรเชื่ออย่างยิ่งว่า การลงทุนในการนำคณะประติมากรและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในงานสำคัญระดับชาติเช่นนี้ ไปศึกษาและเก็บข้อมูลด้านประติมากรรมและภูมิสถาปัตยกรรมประกอบอนุสาวรีย์ครั้งนี้ได้ผลเกินคุ้ม เพื่อให้เกิดแนวคิดและการประยุกต์จากสิ่งที่ได้ศึกษาและเก็บข้อมูลมาใช้อย่างเต็มที่สำหรับงานชิ้นสำคัญในประวัติศาสตร์ของชาติไทย

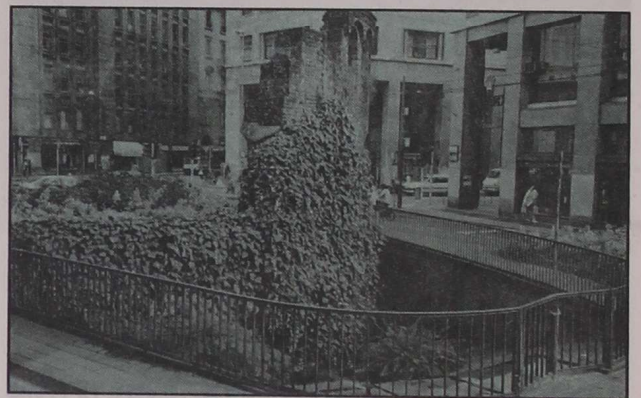
ผู้อำนวยการหอสมุด South Australian Library
นำชมห้องบริการ

กิจกรรมสำหรับเด็กเล็กซึ่งรัฐบาลออสเตรเลียให้ความสำคัญอย่างยิ่ง
จิตรกรกำลังวาดหนังสือให้เด็กที่ South Australian Museum

แม้ภายในอาคารจะถูกตัดแปลงไปหมด แต่การอนุรักษ์รูปภายนอก
อาคารยังคงสงวนรักษาไว้ เมืองฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี

การตัดแปลงพื้นที่โบราณสถานเพื่อใช้ประโยชน์ในสังคมสมัยใหม่
โดยไม่ทำลายของเดิม เมืองมิลาน ประเทศอิตาลี

อนุสาวรีย์ตั้งตระหง่านอยู่กลางถนน
ล้อมรอบด้วยตึกหนาแน่น

อนุสาวรีย์ศิลปินโยฮัน สเตราส์
ตั้งอยู่ในสวนสาธารณะ
มีรูปปั้นประกอบเป็นหินอ่อน
กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

รูปปั้นอนุสาวรีย์ซึ่งตั้งเป็นระยะๆ
ภายในสวนพระราชวังเชินบรุน
กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

สถาปัตยกรรมไทย.. ในปีอนุรักษ์มรดกไทย

นวรัตน์ ปรทมย์น้อย

ปี ๒๕๓๙ นี้ นับเป็นปีที่ ๑๒ ของการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์มรดกไทย ซึ่งคณะกรรมการอำนวยการวันอนุรักษ์มรดกไทย โดยมีนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เป็นประธาน ได้กำหนดนโยบายเนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ ให้เป็นปีแห่งการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมไทย และได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการต่อเนื่องเป็นเวลา ๓ ปี คือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๐

ในรอบปี ๒๕๓๘ ที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินการอนุรักษ์มรดกไทย ด้านสถาปัตยกรรมไทย ด้วยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานด้วยกัน ทำให้ได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในขั้นหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การอนุรักษ์ด้านสถาปัตยกรรมไทยนั้น ใช่ว่าจะสามารถปลูกฝังหรือกระตุ้นจิตสำนึกของ

ความหวงแหนให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกคนได้โดยง่าย จำเป็นต้องใช้เวลาในการชักนำให้คนไทยเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และหวงแหนในเอกลักษณ์ศิลปสถาปัตยกรรมไทย ว่ามีคุณค่ามากเพียงใด และเป็นสิ่งที่จะแสดงถึงความเป็นอิสระเป็นไท ของชาติเรา ด้วยรูปแบบที่ไม่เหมือนใคร ดังนั้น นับจากปีที่แล้ว จนกระทั่งปีนี้ ซึ่งเข้าสู่ปีที่ ๒ ของการอนุรักษ์มรดกไทย ด้านสถาปัตยกรรมไทย กรมศิลปากรยังคงสานต่อนโยบายนี้อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง โดยในปีนี้จะได้มีการคัดเลือกผู้อนุรักษ์ดีเด่น ประเภทกิจกรรม หรือโครงการและจังหวัด ซึ่งจะได้มีการประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก โดยกรมการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม-

หมายถึงการ
นั้น แต่เป็น
ลักษณะไทย
ามจำเป็นใน

สถาปัตยกรรม

ตามประเภท

ประเพณี

การสิ่งก่อสร้าง

ประเพณีไทย

เอาอิทธิพล

มาบ้าง แต่

กว่าลักษณะ

พระนครคีรี

- สถาปัตยกรรมไทยภาคกลาง
- สถาปัตยกรรมไทยล้านนา
- สถาปัตยกรรมไทยอีสาน
- สถาปัตยกรรมไทยทักษิณ อันมิตั้งไทย
พุทธ และไทยมุสลิม

เช่น อาคารที่พักอาศัยทั้งที่เป็นวังและบ้านพัก
ธรรมดา และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น สะพาน ศาลา
ที่ออกแบบก่อสร้างโดยภูมิปัญญาของแต่ละพื้นที่
ภายในขอบเขตประเทศไทย ภายใต้โครงสร้างทาง
ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ วัฒนธรรมประเพณี ความ
เชื่อ วัสดุก่อสร้าง และอิทธิพลจากรอบข้าง เช่น
วังเจ้าเมืองพัทลุง รูปแบบเป็นเรือนไทยภาคกลาง
ซึ่งได้รับอิทธิพลจากช่างหลวงมาผสมผสานกับวัสดุ
และสถาปัตยกรรมทางใต้ดั้งเดิม

๓. **สถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย** เช่น
อาคารสถานที่ทำการของราชการหลายแห่ง บ้าน
พักอาศัย โรงแรม โรงภาพยนตร์ อนุสาวรีย์ ฯลฯ
สถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยเหล่านี้ ส่วนมากจะถือ
กำเนิดตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๗ จะ
เป็นอาคารหรือสถาปัตยกรรมที่แสดงออกถึงอิทธิพล
ของชาติทางตะวันตกที่เข้ามาครอบคลุมบ้างผสม
ผสานบ้างกับวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของไทย

โดยมีการประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และวัสดุของประเทศไทย หลายอาคารเป็นผลพวงจากกระบวนการทางความคิดที่สถาปนิกไทยในรุ่นนั้นได้ไปพบเห็นจากการไปเรียนหรือไปเที่ยวยังต่างประเทศ สถาปัตยกรรมในรุ่นแรก ๆ มักออกแบบโดยชาวต่างประเทศ เช่น พระราชनिเวศน์มฤคทายวัน พระที่นั่งวิมานเมฆ โรงแรมรถไฟหัวหิน กระทรวงมหาดไทย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้าอนุสาวรีย์รัชกาลที่ ๑ และสะพานพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก สำหรับพระราชวังอื่นๆ ที่ยังกำลังต้องการพิจารณาในขณะนี้ก็มีวังปารุสกวัน วังบางขุนพรหม ฯลฯ (ที่มา; เรียบเรียงโดย รณฤทธิ์ ธนโกเศศ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๗)

อาจจะกล่าวได้ว่า อาคารสถาปัตยกรรมที่มนุษย์เราสร้างขึ้นนั้น ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญต่อชีวิตหรือเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์นั่นเอง ดังนั้นสถาปัตยกรรมจึงเป็นเครื่องแสดงถึงอารยธรรมของมนุษย์ในสังคมแต่ละสังคมว่ามีความเจริญมากน้อยเพียงใด สถาปัตยกรรมแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ ๒ ประเภทคือสถาปัตยกรรมที่เป็นที่อยู่ของมนุษย์ กับสถาปัตยกรรมที่เป็นที่ประกอบพิธีกรรมตาม

รูปแบบที่สร้างขึ้นตามสถานภาพของผู้ใช้

สถาปัตยกรรมที่เป็นที่อยู่อาศัย สามารถศึกษาได้ว่ามีหลายรูปแบบตามฐานะของเจ้าของว่าอยู่ในระดับใด ตามลักษณะรูปแบบของบ้านที่มีความโอ่อ่าหรือเรียบง่ายแตกต่างกันไป สำหรับพระราชวังของพระมหากษัตริย์นั้นก็มีความอลังการปรากฏอยู่ในทุกส่วนของพระราชวัง ด้วยงานช่างฝีมือเกือบทุกแขนงของงานช่างสิบหมู่

การสร้างที่อยู่อาศัยของคนไทยเราจะเต็มไปด้วยพิธีกรรมและความเชื่อที่สลับซับซ้อน และได้รับการสั่งสอนสืบต่อกันมานานนับพันปี พิธีกรรมดังกล่าวนี้ นับตั้งแต่การหาฤกษ์ยามในการตั้งเสาเอกหรือความเชื่อที่ว่าเดือนใดปลูกบ้านเรือนแล้วจะทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความสุข มั่งคั่งร่ำรวย หรือปลูกบ้านเดือนใดจะเดือดร้อน ดังนั้นเราจึงพบว่าคนไทยเรามักจะปลูกบ้านกันในเดือน ๖ เดือน ๙ เดือน ๑๒ เดือนอ้าย และเดือนยี่ นอกจากนี้ ลักษณะของเสาที่จะนำมาปลูกก็มีความเชื่อในอันที่จะต้องคัดเลือกเสาที่ได้ลักษณะตามตำราโบราณอีกด้วย บ้านไทยในแต่ละภาคก็也将มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิอากาศในถิ่นนั้นๆ แต่ก็ล้วนมีความเรียบง่ายภายใต้ความแข็งแรงมั่นคง จัดสรรเนื้อที่คุ้มค่าแก่ประโยชน์ใช้สอยในครัวเรือน นอกจากนั้นยังมีการคิดค้นรูปแบบในการปรุงแต่งเครื่องไม้ให้มีความวิจิตรเป็นฝาเรือนในลักษณะต่างๆ ได้อย่างงดงาม วิธีการเข้าไม้โดยไม่ได้ใช้โลหะเช่นตะปูในการตอกยึดนั้น นับว่าเป็นความมหัศจรรย์ในการสร้างอย่างยิ่งทีเดียว

สำหรับพระราชวังซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของพระมหากษัตริย์ ก็มีระเบียบในการวางผัง การเลือกชัยภูมิที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถป้องกันข้าศึกได้ มีการคมนาคมที่สะดวก เช่น ตั้งใกล้แม่น้ำ มีทางติดต่อถึงกัน และมีธรรมชาติที่ให้ประโยชน์ ดังพระราชมนต์เขียนภายในพระราชวังต้องอยู่ภายในกำแพงเมืองที่มีการจัดผังบริเวณของหน่วยต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน เช่น มีปราสาทพระราชมนต์เขียร มีวัด มีท้องพระโรง วาราชการ มีคลังสรรพาวุธ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องตามหลักการของการวางผังเมือง และการกำหนดที่ตั้งอาคารต้องถูกทิศทางที่เป็นมงคลและได้ทางลมเป็นอย่างดี นอกจากนี้ความอลังการของงานช่างแขนงต่างๆ ในช่างสิบหมู่ที่ผสมผสานออกมาในรูปแบบของพระราชวังมณฑลเขียร ที่ประกอบด้วยพระที่นั่งต่างๆ นั้น ก็เป็นสิ่งตกย้ำให้เห็นถึงความเป็นเลิศของศิลปกรรมไทยในด้านนี้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากรูปทรงที่ดูสง่างามแล้ว ในส่วนของความประณีตบรรจงในการก่อสร้าง การประดับตกแต่งไม่ว่าจะเป็นไม้จำหลัก การลงรักปิดทองร่องชาด ประดับมุกประดับกระจก งานปูนปั้น หรืองานจิตรกรรมที่เขียนประดับ ก็ล้วนแล้วแต่สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยฝีมือช่างชั้นเลิศทั้งสิ้น

สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือที่เรียกว่าวัดนั้น เป็นสถานที่สำคัญยิ่งอีกแบบหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความวิจิตรบรรจงในเชิงช่างและศรัทธาที่มั่นคงลึกซึ้งของคนไทยที่มีต่อพระพุทธศาสนาและแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภายในแนวเขตกำแพงวัด จะพบอาคารต่างๆ ที่สร้างอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นไปตามยุคสมัย อาคารที่สำคัญภายในวัดมีพระสถูปหรือพระเจดีย์ วิหาร โบสถ์ ศาลาการเปรียญ หอไตร หอระฆัง ภูมิ เป็นต้น

สถาปัตยกรรมไทยในรูปแบบของ บ้าน วัง และวัด เหล่านี้ล้วนแต่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทยที่สั่งสมมานานนับพันปี มีแบบอย่างที่ได้รับการยกย่องนับถือสืบเนื่องต่อกันมาจนทุกวันนี้ สมควรที่คนไทยจะได้ภาคภูมิใจและหวงแหน นำที่จะนำมาปรับใช้ในการออกแบบอาคารสมัยใหม่ในปัจจุบัน เพื่อร่วมกันสืบสานภูมิปัญญาของช่างไทยโบราณ ให้เป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเป็นมรดกแก่ลูกหลานไทยต่อไป

ข้อมูล : หนังสือสถาปัตยกรรมไทย, กรมศิลปากร

บ้านไทยกับการแทรกซึม ของอิทธิพลต่างชาติ

ธิดิมา วิริยะรัตน์

“บ้าน” หากกล่าวถึงคำคำนี้ทุกคนอาจคิดถึงสิ่งต่างๆ มากมาย อาทิ ครอบครั้ว ความอบอุ่นที่อยู่อาศัย หรือ รูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกเป็นอาคารสูงที่มีโครงสร้างเป็นเหล็ก ก่อด้วยอิฐฉาบด้วยปูน เป็นต้น หากแต่จะมีสักกี่คนที่คิดถึงบ้านชั้นเดียว ยกพื้นสูงใต้ถุนโปร่งหลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผาหรือแผ่นไม้ ตัดบันลมนบนหัวแบที่หน้าจั่วของหลังคา ซึ่งเป็นลักษณะของ “บ้านทรงไทย” ที่ดูแล้วให้ความรู้สึกร่มเย็นสงบแก่ผู้อยู่อาศัย แต่สิ่งสำคัญสิ่งนี้ที่เป็นมรดกล้ำค่าของบรรพบุรุษกำลังจะถูกคนรุ่นหลังลืมเลือน

บ้านไทยสมัยโบราณ เป็นแบบอย่างที่ดีที่แสดงถึงระเบียบแบบแผน การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติไทยว่ามีความเป็นมาอย่างไรได้อย่างชัดเจนและถี่ถ้วนที่สุด บ้านในแต่ละท้องถิ่นที่จะสร้างขึ้นในรูปแบบต่างๆ ตามสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของท้องถิ่นนั้นๆ สิ่งนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บ้านในแต่ละภาคของไทยมีรายละเอียดการสร้างที่แตกต่างกันไป อาทิ สภาพธรรมชาติของภาคกลางเป็นที่ลุ่ม ฝนตกชุกและหาเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูก หรือกิจกรรมเป็นหลัก บ้านเรือนของคนภาคกลางโดยทั่วไปจะเป็นเรือนหมู่ที่มีตั้งแต่ ๒ ห้องขึ้นไป ลักษณะบ้านจะมีหลังคาลาดชันเพื่อระบายน้ำฝนได้รวดเร็ว มีจั่วสูงประดับ

ด้วยบันลมนที่แหลมเรียว มีชายคายื่นยาว ใต้ถุนสูงชันกว้าง ประตูหน้าต่างประดับด้วยไม้สักโกใช้วิธีเปิดเข้าด้านใน การสร้างเรือนภาคกลางจะใช้วิธีเข้าไม้ใช้สลักและลิ้มไม้ได้ใช้ตะปู

ภาคอีสาน สภาพภูมิอากาศจะแห้งแล้งและค่อนข้างร้อนในฤดูร้อนและหนาวเย็นในฤดูหนาว รูปแบบของบ้านที่ออกแบบให้เหมาะกับลักษณะอากาศ คือ เรือนนอน เรือนไฟ ชายคากว้าง ต่ำ มีชานซึ่งมีหลังคาคลุม เปิดโล่งเชื่อมเรือนนอนและเรือนไฟให้ใช้ประโยชน์เป็นที่พักผ่อนได้ ส่วนใต้ถุนสูงจะแบ่งส่วนเป็นคอกสัตว์ ที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้และที่ทำงาน เช่น การดั่งกัทอผ้า บั่นฝ้ายสาวไหม เป็นต้น

ภาคเหนือ ภูมิประเทศแถบนี้เต็มไปด้วยป่าและภูเขาสูง มีอากาศหนาวเย็น ประกอบอาชีพกสิกรรม ทำไร่ทำนาเป็นหลัก บ้านเรือนโดยทั่วไปจะเป็นเรือนใต้ถุน มีห้องมิดชิด มีชานกว้างและตั้งร้านน้ำไว้ด้านหนึ่ง ฝาบานมักผายออกรับกับชายคาบ้านมีบริเวณกว้างมีการปลูกยุงข้าวไว้ใกล้ๆ ตัวเรือนนอน บ้านทางภาคเหนือหากจำแนกลักษณะตามวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างได้ตามแบบ คือ เรือนเครื่องผูก จัดว่าเป็นเรือนแบบดั้งเดิม มีการก่อสร้างด้วยเสาและคานที่ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ฝาบานทำด้วยไม้ไผ่สาน หลังคามุงด้วยใบตองตึง หรือ

ใบพลวง หรือมุงด้วยแฝก ส่วนอีกแบบคือ เรือนเครื่องสับหรือเรือนไม้จริง ซึ่งเรียกว่า เรือนกาแล และเรือนที่ผสมผสานกับแบบตะวันตก มีการประดับด้วยลายไม้ฉลุ ซึ่งเรียกว่า เรือนทรงสะละใน

ภาคใต้ มีภูมิอากาศเป็นแหลมติดทะเลทั้ง ๒ ด้านคือ อ่าวไทย ทะเลจีน และทะเลอันดามัน ภูมิอากาศจึงมีความชื้นมากด้วย มีฝนตกหนักและมี ๒ ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูร้อน แต่อากาศจะไม่ร้อนเหมือนภาคอื่น มีป่าไม้เขียวชอุ่มตลอดปี ดังนั้นบ้านเรือนทางภาคใต้จึงออกแบบและปรับลักษณะบางอย่างให้เหมาะสมกับอากาศที่แตกต่างจากภาคอื่น โดยเฉพาะเรื่องฝนที่ตกหนักถึงราว ๖ เดือน บ้านในภาคใต้จึงมีลักษณะคล้ายกับบ้านไทยทุกภาค คือ มีทั้งเรือนเครื่องผูกและเครื่องสับ ซึ่งต่อมาได้ปรับเป็นเรือนก่ออิฐถือปูน แต่ที่มีรายละเอียดแตกต่างจัดเป็นลักษณะพิเศษคือ เป็นเรือนไม้ตั้งบนเสาใต้ถุนสูง เสาที่ตั้งอยู่บนดอมม่อที่ก่อด้วยอิฐ หรือทำด้วยแท่งหินเพื่อกันมดปลวกและความชื้นหลังคาลาดสูงชัน เพื่อระบายน้ำฝนได้รวดเร็ว มีชายคากว้างมากเพื่อกันฝนสาดรวมทั้งชานที่เชื่อมห้องต่างๆ ซึ่งมีหลังคาคลุมด้วยและใช้ชานเป็นที่นั่งทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดเวลา

บ้านไทยในอดีต จะเห็นได้ว่าจะปลูกสร้างตามสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาต่างๆ เช่น การสร้างบ้านใต้ถุนสูงเพื่อใช้ระบายอากาศร้อนในบ้านทำให้เย็นสบายอีกทั้งยังมีประโยชน์ในการป้องกันน้ำท่วม และยังใช้เก็บเครื่องมือเครื่องใช้หรือนั่งพักผ่อนทำกิจกรรมต่างๆ อาณาบริเวณบ้านก็จะมีพื้นที่กว้าง ทั้งนี้เพื่อไว้ปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ดอก

ไม้ผล ที่จะให้ร่มเงาดับแสงแดด เพื่อให้ความร่มรื่น เย็นสบายแก่ผู้อยู่อาศัย และด้วยเหตุที่ครอบครัวไทยสมัยก่อนจะอยู่อาศัยกันแบบครอบครัวขยายที่ประกอบด้วย ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ พี่น้อง เป็นต้น โดยทุกคนในครอบครัวจะอยู่กันด้วยความรักเอื้ออาทรต่อกันและให้ความเคารพผู้มีอาวุโสกว่า ซึ่งลักษณะต่างๆ ของบ้านไทยสมัยก่อนรวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากจากบ้านไม้ มีหน้าต่างรอบด้าน ใต้ถุนบริเวณบ้านกว้างมาเป็นบ้านที่มีรูปทรงตามแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก โดยมีได้มีการเปลี่ยนแปลงดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศของประเทศไทยเลย ลักษณะบ้านยังคงเป็นบ้านของชาวตะวันตกที่มีภูมิอากาศหนาว การปลูกสร้างส่วนใหญ่จะปลูกสร้างด้วยโครงเหล็ก ก่ออิฐ โบกปูนแบบบ้านก็จะมีลักษณะแตกต่างกันไป เช่น บ้านแบบ Contemporary Mediterranean, แบบ Traditional French Country, แบบ Barvarian และแบบ Roman เป็นต้น ทำให้ผู้อาศัยต้องพึ่งพาเครื่องปรับอากาศแทนทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม และมลภาวะทางอากาศ ส่วนทางด้านการตกแต่งนั้นบ้านทรงไทยจะมีการฉลุลวดลายไม้อย่างงดงามซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความเป็นไทยอีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลงานฝีมือของคนไทยที่มีความละเอียด ประณีต อีกด้วย หากแต่บ้านของทางตะวันตกการตกแต่งบ้านนั้นจะเน้นไปที่เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านที่มีราคาค่อนข้างสูงเข้ามาตกแต่งแทนลวดลายฉลุหรือแม้แต่พื้นที่บริเวณรอบบ้าน

ในปัจจุบันก็จะลดเหลือน้อยลงไปมากหรือแทบจะไม่มีเลย เช่น คอนโด แมนชั่น ทาวเฮ้าส์ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกันสูง มีค่าครองชีพที่สูงขึ้น นั่นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่บ้านทรงไทยไม่ได้รับความนิยมหรือสนใจ ทั้งนี้เพราะบ้านทรงไทยต้องปลูกด้วยไม้ทั้งหลัง ซึ่งไม้มีราคาค่อนข้างสูงกว่าอิฐ หิน ปูน และการที่ปลูกบ้านด้วยไม้ปัญหาที่ผู้อาศัยประสบนั้นคือปลวก ซึ่งทำให้อายุการใช้งานของไม้ลดลง และในปัจจุบันลักษณะของครอบครัวไทยก็เปลี่ยนไปจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียงพ่อ แม่ ลูกเท่านั้น เป็นการแยกครอบครัวออกมาและละทิ้งผู้สูงอายุอยู่กันตามลำพัง การดูแลเอาใจใส่ก็น้อยลง ถึงแม้จะมีการไปมาหาสู่แต่ก็นานๆ ครั้ง ซึ่งตรงนี้ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยขึ้น ผู้สูงอายุหรือคนชราจะเกิดความรู้สึกว่าพวกเขาถูกทอดทิ้ง หรือพวกเขาเป็นคนที่ลูกหลานไม่ต้องการ เพราะเป็นคนไม่มีประโยชน์ หรือรู้สึกเหงา ปัญหาเหล่านี้ทำให้ปริมาณผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราเพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยของต่างชาติ หรือชาติตะวันตกได้เข้ามาแทรกซึมหรืออาจเรียกได้ว่าเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย

ของคนไทยเป็นอย่างมาก โดยดูจากในปัจจุบันเราสามารถเห็นบ้านทรงไทยได้ตามต่างจังหวัดที่อยู่ห่างไกลเท่านั้น เนื่องจากตามแถบชนเมืองในจังหวัดใหญ่ๆ ก็เริ่มมีการปลูกสร้างบ้านจัดสรรหรือบ้านแบบตะวันตกนั่นเอง นี่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นคนไทยในชาติได้ตระหนักว่า บ้านที่เป็นสถาปัตยกรรมไทยด้านที่อยู่อาศัยอันเป็นสิ่งที่บอกเรื่องราวการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยแต่ละภาคนั้นกำลังจะถูกกลืนไป ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าเศร้าใจนักหากสิ่งที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมไทยที่บรรพบุรุษได้เหลือไว้ให้นั้นกำลังจะถูกคนไทยผู้เป็นเจ้าของลืมนั่นและไม่ให้ความสนใจ หรือช่วยกันอนุรักษ์บ้านทรงไทยให้ลูกหลานรุ่นต่อไปของเราได้เห็น อีกไม่ช้านานลูกหลานของเราอาจไม่รู้จักคำว่า “บ้านทรงไทย” ถึงเวลาแล้วที่เราคนไทยจะต้องตื่นจากอารยธรรมตะวันตกที่เรารับเข้ามา โดยมีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับคนไทย และต้องไม่เป็นการทำลายวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของคนไทย เพื่อให้คนไทยได้หลงเหลือวัฒนธรรมประเพณี และมรดกไทยต่างๆ ไว้ให้ชาติไทยบ้าง ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับคนในชาติที่ต้องช่วยกันดูแลอนุรักษ์มรดกไทยให้เป็นความภูมิใจของคนไทยตราบนานเท่านาน

ข้อมูล; หนังสือสถาปัตยกรรมไทย, กรมศิลปากร

อุทยานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

วีระ โรจน์พจนรัตน์

สมเด็จพระย่าและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งทรงพระเยาว์

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ขณะทรงนำดอกบ๊วยปีจำหน่าย เพื่อหารายได้ให้
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระอุปถัมภ์

การสวรรคตของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ ยังความโศกเศร้าอาดูรแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ด้วยในขณะที่ทรงพระชนมายุอยู่พระองค์ได้อุทิศพระวรกายประกอบพระราชกรณียกิจเป็นประโยชน์อเนกอนันต์ต่อประเทศชาติและประชาชน เพื่อรำลึกถึงพระองค์ท่าน จึงขอนำท่านไปรู้จักอนุสรณ์สถาน ซึ่งหลายหน่วยงานกำลังร่วมใจกันจัดสร้างตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สถานที่แห่งนี้คือ อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตั้งอยู่บริเวณวัดอนงคาราม ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ในเขตคลองสาน ผังธนบุรี

ในหนังสือ “แม่เล่าให้ฟัง” ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิ-

วาสราชนครินทร์ทรงนิพนธ์พระราชประวัติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๓-๒๔๘๑ มีอยู่ตอนหนึ่งได้ทรงนิพนธ์ว่า ตามที่ผู้ใหญ่ได้เล่าให้ฟัง “แม่” เกิดที่เมืองนนทบุรี วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ ตรงกับ ค.ศ. ๑๙๐๐ แต่เมื่อแม่จำความได้ก็มาอยู่ที่ธนบุรีแล้ว โดยประทับที่ซอยวัดอนงคาราม ใกล้สะพานพุทธยอดฟ้า เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร อาชีพที่ขึ้นชื่อของชุมชนแห่งนี้คือการทำทองและนาค ซึ่งปัจจุบันก็ยังปรากฏหลักฐาน “ตรอกช่างนาค และตรอกช่างทอง” อยู่ บ้านหลังนี้อยู่ใกล้แม่น้ำ อันเป็นจุดพักเรือสินค้าที่เข้ามาทางปากน้ำเจ้าพระยา เป็นชุมชนใหญ่สมัยนั้น ตัวบ้านเหมือนห้องแถวชั้นเดียวแต่มีหลายห้อง และอยู่ห่างจากวัดแค่เดิน ๕ นาที บ้านหลังนี้จึงเป็นบ้านแห่งความทรงจำและ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานและเพื่อการศึกษา แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะบ้านที่เคยประทับอยู่เมื่อทรงพระเยาว์ถูกรื้อไปแล้ว และมีตึกแถว ๒ ชั้นสร้างขึ้นมาแทนและบริเวณโดยรอบก็หนาแน่นด้วยบ้านเรือนและตึกแถว คณะผู้สำรวจซึ่งได้สำรวจบริเวณโดยรอบพบตึกแถวชั้นเดียวในกลุ่มอาคารที่ชำรุดทรุดโทรมอย่างไรก็ตาม เรือนแถว ตึก ที่พบมีลักษณะคล้ายคลึงกับบ้านในหนังสือแม่เล่าให้ฟัง จึงได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในระหว่างนั้น นายเล็ก นานา ผู้เป็นเจ้าของที่ดินดังกล่าวทราบเรื่อง จึงน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายที่ดินบริเวณดังกล่าวซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๔ ไร่เศษ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในอาณาบริเวณพื้นที่ดังกล่าวนี้ นอกจากอาคารเรือนแถวตึกชั้นเดียว ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๑๐ ห้อง ตอนกลางของพื้นที่เป็นที่ตั้งบ้านของเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์-รัตนโกษาธิบดี ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มอาคารตึกปูนไม้ขนาดใหญ่ ๒ ชั้น เป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ ๕ ล้อมรอบด้วยตึกแถวบริวารชั้นเดียวอาคารส่วนใหญ่อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานที่ดินแห่งนี้ เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาเป็นอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และทรงโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยงานต่างๆ ร่วมดำเนินการตามแนวพระราชดำริ ได้แก่ มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กรมศิลปากร กรุงเทพมหานคร กองทัพอากาศ

อาคารจำลองบ้านสมเด็จพระย่า

กรมธนารักษ์ และบริษัทสถาปนิก นนท์-ตริงใจ บุรณะสมภพ

คณะกรรมการที่ร่วมดำเนินการจากหน่วยงานต่างๆ โดยมีอธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธาน ได้เริ่มเข้าดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๓๗ ตามแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานไว้ โดยให้คำนึงถึงข้อมูลและความถูกต้องทางด้านประวัติศาสตร์ และเมื่อพัฒนาปรับปรุงแล้วจะให้เป็นสวนสาธารณะขนาดย่อมสำหรับชุมชนในบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งให้เป็นสถานที่ที่ประชาชนทั่วไปศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และที่สำคัญก็คือเป็นอนุสรณ์และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

อาคารส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

ภายในอุทยานฯ ที่กำลังก่อสร้างประกอบด้วย อาคารเก่า เรือนแถวชั้นเดียว ซึ่งอนุรักษ์ซ่อมแซม จะปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชประวัติและพระกรณียกิจของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งคณะทำงานได้ทำเรื่องขอพระราชทานเครื่องใช้ส่วนพระองค์ รวมทั้งงานฝีพระหัตถ์มาจัดแสดงด้วย อีกส่วนหนึ่ง จะจัดแสดงเรื่องราวของชุมชนบริเวณวัดอนงค์าราม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในอดีตตั้งแต่ครั้งสมัย รัชกาลที่ ๕ เป็นชุมชนที่อยู่ร่วมกันอย่างผาสุกของ ชาวไทย จีน ลาว และมุสลิม แต่ปัจจุบันวิถีชีวิต และขนบธรรมเนียมประเพณีเปลี่ยนแปลงไป จึง ได้ทำการศึกษาและจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ชาว ชุมชน ส่วนอาคารเก่าที่มีสภาพดีก็ได้ดำเนินการ บูรณะซ่อมแซมและปรับปรุงเป็นส่วนของสำนักงาน และส่วนบริการของอุทยาน กลุ่มอาคารหลังที่อยู่ กลางพื้นที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมถูกรื้อไปและ

ปรับปรุง และพัฒนาจัดสร้างทางเท้า สร้างศาลา พักผ่อน ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เป็นสวนสาธารณะ ส่วนสำคัญภายในอาณานิเวศอุทยานแห่งนี้มี อย่างหนึ่ง ซึ่งใครก็ตามอยากจะได้เห็นคือ ได้มี การจัดสร้างเรือนแถวจำลองหนึ่งห้อง เป็นบ้าน เดิมของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดย จัดองค์ประกอบตามหนังสือแม่เล่าให้ฟัง ตาม พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้า- กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเฉลิมพระเกียรติได้มีการจัด แกะสลักหินทรายสีเขียว ขนาดใหญ่ สูง ๑ เมตร ๖๐ เซนติเมตร ยาว ๘ เมตร หน้า ๙๐ เซนติเมตร ซึ่งออกแบบโดยนายชิน ประสงค์ หัวหน้าฝ่าย ประติมากรรม และทีมงานช่างของกรมศิลปากร ภาพหินนี้จะมีสองต้น ต้นหนึ่งเป็นภาพเรื่องราวที่ ประชาชนเคารพเทิดทูนสมเด็จพระย่า ไพร่ทองที่แผ่ กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงา โดยรอบแสดงภาพพระราช-

ภาพหินแกะสลัก ขบวนไพร่สามแม่ฟ้าหลวง

ศาลาแปดเหลี่ยม

กรณีกิจต่างๆ เช่น โครงการแพทย์อาสา พอ.สว. ด้านที่สอง เป็นผลจากพระราชกรณียกิจ ประชาชนต่างถวายความจงรักภักดี สื่อความมุ่งหมายด้วยขบวนแห่ตุงของทางเหนือ ซึ่งจะแห่ขึ้นไปบนดอยตุงเพื่อประกอบพิธีไหว้สามแม่ฟ้าหลวง ด้านดัดของหินทั้งสองด้าน เป็นพระนามาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พร้อมทั้งคำจารึกพระราชดำริที่มาของอุทยานแห่งนี้

การก่อสร้างอุทยานทั้งหมดประมาณ ๗๐ ล้านบาท เป็นเงินที่ได้จากการจำหน่ายเหรียญที่ระลึก ซึ่งจัดทำขึ้นเป็นพิเศษซึ่งมีรายได้ประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท เงินส่วนที่เหลือจากการจำหน่ายเหรียญที่ระลึกจะจัดตั้งเป็นกองทุนใช้ในการบริหารและดูแลรักษาอุทยานต่อไป และอีกไม่นานเกินรออุทยานฯ แห่งนี้ก็จะเปิดให้ประชาชนได้เข้าชมและศึกษาต่อไป

การดำเนินการก่อสร้างพระเมรุมาศ และอาคารส่วนประกอบฯ

ศิริกัฏฐา ทอมชื่น

พระเมรุมาศ

พิธียกเสาเอกพระเมรุมาศ

คณะอนุกรรมการฝ่ายก่อสร้างพระเมรุมาศ
สิ่งก่อสร้างประกอบพระเมรุมาศ ราชรถ พระ-
ยานมาศ และส่วนประกอบพระราชพิธี ได้รับ
พระราชบัญชาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ให้ดำเนินการออกแบบและ
ก่อสร้างพระเมรุมาศ เพื่อใช้ในพระราชพิธีถวาย
พระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีนครินทราบ-
รมราชชนนี และได้มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญ
พิเศษด้านบูรณะปฏิสังขรณ์ของกรมศิลปากร
(เรืออากาศเอกอาวุธ เงินชูกลิ่น) เป็นผู้ออกแบบ
โดยให้ยึดถือเป็นหลักการในการปฏิบัติงาน คือ
การดำเนินการให้สมพระเกียรติ และประหยัด โดย
เมื่อเสร็จจากการถวายพระเพลิงแล้ว ควรจะนำไป
ปลูกสร้าง เพื่อใช้ในสาธารณประโยชน์ได้ด้วย

พระเมรุมาศที่จะใช้ในงานถวายพระเพลิงพระ-
บรมศพ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้
รับการออกแบบอย่างงดงามสมพระเกียรติ แสดง

พิธีบวงสรวงเจ้าที่ท้องสนามหลวง

ถึงความเป็นเลิศในงานด้านสถาปัตยกรรมไทย
กำหนดปลูกสร้างที่ท้องสนามหลวงด้านทิศใต้เช่น
ทุกครั้งที่ผ่านมา หลังจากได้ผ่านการพิจารณาของ
คณะอนุกรรมการ และการให้ความเห็นชอบของ
องค์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการจัดงานพระราช
พิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรี-
นครินทราบรมราชชนนีแล้ว มีมติให้ใช้แบบพระ-
เมรุมาศทรงปราสาทจตุรมุข ย่อมุมไม้สิบสอง ยอด
เกี้ยวยอดเดียว สำหรับในงานครั้งนี้ ลักษณะของ
พระเมรุมาศสร้างขึ้นด้วยไม้ โครงสร้างภายในเป็น

จากสนาม

การดำเนินการก่อสร้างพระเมรุมาศ

พระเมรุมาศ

การก่อสร้างพระที่นั่งทรงธรรม

การก่อสร้างพระที่นั่งทรงธรรม

พระที่นั่งทรงธรรม

จากสนาม

การก่อสร้างศาลาลูกขุน

ศาลาลูกขุน

การก่อสร้างทิม

ช่างและทับเกษตร

การตกแต่งลวดลาย

เหล็กทรงปราสาทจตุรมุข ย่อมุมไม้สิบสองยอด
เกี้ยวยอดเดียว ประดับตกแต่งด้วยลวดลายและ
เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศ ใช้สีตามแบบ
สถาปัตยกรรมไทยซึ่งจะมีสีแดงและสีทองเป็นหลัก
ประดับตกแต่งด้วยกระดาศทองยันเกือบทันหมด
สูงจากพื้นถึงยอด ๓๐.๕๐ ม. ไม่รวมสัปดาห์
เศวตฉัตร ๗ ชั้นที่ยอด กว้าง ๒๖.๗๐ เมตร ยาว
๓๖.๓๐ เมตร หันหน้ามาทางทิศตะวันตก ส่วน
หลังคาเป็นจตุรมุขซ้อน ๒ ชั้น ลายซ้อนไม้ มุข
ด้านทิศเหนือและใต้ยาวกว่าด้านตะวันตกและ
ตะวันออก ที่หน้าบันทั้ง ๔ ด้าน มีพระนามาภิไธย
ย่อ "สว" ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ฐานพระเมรุมาศจัดทำเป็น ๒ ระดับ ชั้นแรก
เรียกว่า ฐานชาลา เป็นฐานปัทม์ย่อเก็จประดับ
ด้วยเทวดาถือบังแทรก ๒๐ องค์โดยรอบ มีบันได
๑๒ แห่งๆ ละ ๔ ขั้น ฐานบน เรียกว่า พลับพระ-
เมรุมาศ เป็นฐานสิงห์ ประดับด้วยฉัตร ๒๔ องค์
โดยรอบ มีบันไดทางขึ้นจากฐานชาลา ๑๔ ขั้น
ทั้ง ๔ ทิศ

องค์พระเมรุมาศ เป็นอาคารย่อมุมไม้สิบสอง
มีโถงกลางตั้งพระจิตกาธาน เพดานภายในมีลาย
ดาวเพดาน ยอดเสาเป็นเสาหัวบัว พระเมรุมาศทั้ง
สี่ด้านเปิดโล่ง มีเครื่องตกแต่งคือ พระวิสูตรและ
ฉากบังเพลิงโดยรอบ

หลังคาเป็นไม้ รองด้วยสังกะสีประดับด้วย
ใบระกา ส่วนยอดเป็นเกี้ยว ๓ ชั้น ประดิษฐาน
สัปดาห์เศวตฉัตรไว้เหนือสุด

ในเขตปริมณฑล นอกจากจะมีพระเมรุมาศ
แล้ว ยังมีพระที่นั่งทรงธรรม เป็นพระที่นั่งสำหรับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับทรงธรรม และ
ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ศาลาลูกขุน ๒ หลัง
เป็นที่นั่งสำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ตลอดจน

ทูตานุทูต เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทิม เป็นศาลา
ที่นั่งของผู้ไปเฝ้า และที่ตั้งเครื่องประโคม ช่าง คือ
สิ่งปลูกสร้างสำหรับพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม ซึ่ง
จะต้องมีทับเกษตรเป็นอาคารที่ต่อออกมา ส่วน
ทางด้านตะวันออกของพระเมรุมาศ จะมีหอเปลื้อง
สำหรับไว้พระโกศที่เปลื้องจากพระลอง รวมทั้ง
สรรพวัสดุเครื่องใช้ในการถวายพระเพลิง ส่วน
นอกสุดจะกั้นรั้วราชวัติ ล้อมรอบเขตปริมณฑล
ของพระเมรุมาศ มีฉัตรปักเป็นระยะ รอบพระ-
เมรุมาศตกแต่งเป็นสวนดอกไม้ มีลานถนนแล่น
โดยรอบ นอกรั้วราชวัติมีการสร้างพลับพลายกชั้น
๓ แห่งคือ ที่สนามหลวง พระที่นั่งสุทไธสวรรย์
และบริเวณวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม สำหรับ
เป็นที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จประทับ
ในขณะที่รอรับ-ส่ง พระบรมศพ

ในการดำเนินการก่อสร้างพระเมรุมาศฯ กรม
ศิลปากรได้ดำเนินการประกอบพิธีพราหมณ์ บวง
สรวงเจ้าที่ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่การดำเนินงาน ณ
ท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๘
โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นาย
สุวิทย์ รังสิตพล) เป็นประธาน และต่อมาก็ได้เริ่ม
กันรื้อบริเวณก่อสร้าง ทำการสร้างโรงขยายแบบ
และโรงปฏิบัติการด้านศิลปกรรม หลังจากนั้นก็ได้
มีการวางแผนบริเวณอาคารทุกหลัง และชุดหลุม
วางรากฐาน ในส่วนของพระเมรุมาศ ได้มีการชุด
หลุมวางระคอนกรีต ทำเหล็กเสาพระเมรุมาศ
และได้มีพิธีที่ยึดถือกันเป็นโบราณราชประเพณีคือ
พิธียกเสาเอก เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๓๘ โดยมี
ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (นายบรรหาร ศิลปอาชา)
เป็นประธานในพิธี

หลังจากนั้นการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ก็ได้
มีความคืบหน้ามาเป็นลำดับ ในทุกๆ อาคารส่วน

ประกอบและพระเมรุมาศ ไม่ว่าจะเป็นการทำโครงไม้ เครื่องยอด การปูพื้นหลังเชิงกลอน มุงหลังคา การบุไม้อัด หุ้มเสาและผนัง การตีฝ้าเพดาน และอื่นๆ ส่วนการขยายแบบ จุลลวดลายหรืองาน ประณีตศิลป์เพื่อใช้ในการประดับตกแต่ง ก็ได้ ดำเนินการไปในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อที่ว่า จะสามารถนำขึ้นประดับตกแต่งได้ทันตามกำหนดเวลา โดยทุกอย่างจะแล้วเสร็จก่อนวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

สำหรับในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๙ จะมีพิธี ยกสัปดาห์พลเศวตฉัตรยอดพระเมรุมาศ และ พิธีการพระราชกุศลออกพระเมรุมาศ ณ พระที่นั่ง ดุสิตมหาปราสาท จะมีขึ้นในวันที่ ๙ มีนาคม

๒๕๓๙ สำหรับในวันอาทิตย์ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๙ จะมีพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

นอกจากนั้นแล้ว กรมศิลปากรยังได้รับมอบหมายให้ออกแบบชุ้มถวายดอกไม้จันทน์ เพื่อจัดสร้างไว้บริเวณสนามหลวง จำนวน ๔ จุด จะเป็น ชุ้มแบบ ๓ มิติ จำลองพระเมรุมาศดัดชั้นหลังคา ออก ๑ ชั้น มีฉากหลังเป็นต้นไม้ประดับ และจัด โต๊ะหมู่บูชาไว้ ๓ ด้าน เนื่องจากในวันพระราชพิธี คาดว่าจะมีประชาชนจำนวนมากหลั่งไหลกันมา ชும்ทั้ง ๔ ทิศนี้ก็จะสามารถรับดอกไม้จันทน์จากประชาชนอย่างเพียงพอ ■

สื่อประชาสัมพันธ์ทางศิลปวัฒนธรรม ที่กรมศิลปากรรับผิดชอบและประสานงาน

รายการ "สังคีตศิลป์" ทุกวันอาทิตย์

เวลา ๒๑.๐๐-๒๑.๓๐ น.

ทางสถานีวิทยุจุฬาฯ

รายการ "เมืองไทยนี้ดี" ทุกวันพฤหัสบดี

เวลา ๑๑.๓๐-๑๒.๐๐ น.

ช่วงปิดภาคเรียน

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา

(เครือข่าย ๒) ความถี่ ๑.๔๖๗ กิโลเฮิรตซ์

รายการ "จดหมายเหตูกองศรี"

ทุกวัน หลังข่าวภาค ๑๙.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗

รายการ "เราคือคนไทย"

ทุกวันจันทร์, อังคาร เวลา ๐๘.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีกอง ๓ อสมท.

รายการ "รอยไทย"

ทุกวันหลังข่าวภาค ๑๙.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี

ช่อง ๙ อสมท.

รายการ "คันทองสองไทย"

ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๐๖.๓๐-๐๖.๕๕ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗

นิตยสารศิลปากร

หนังสือเผยแพร่ทางวิชาการของกรมศิลปากร กำหนดออกรายสองเดือน ราคาจำหน่ายเล่มละ ๓๐ บาท สั่งซื้อได้ที่ ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร กทม. ๑๐๒๐๐

สารกรมศิลปากร

เอกสารประชาสัมพันธ์กรมศิลปากร กำหนดออกเป็นรายเดือน (แจกฟรี) สำหรับสถาบัน นักศึกษา ห้องสมุด และสื่อมวลชน ติดต่อที่ ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ข่าวสารหอสมุดแห่งชาติ

เอกสารเผยแพร่ข่าวสารของหอสมุดแห่งชาติกำหนดออกเป็นรายสามเดือน (แจกฟรี) ติดต่อที่หอสมุดแห่งชาติ ท้าวสุกรี กทม.

พิพิธภัณฑ์สาร

เอกสารเผยแพร่ข้อมูลทางวิชา กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และสถาบันในวงการพิพิธภัณฑ์สถาน กำหนดออกเป็นราย ๒ เดือน (แจกฟรี) ติดต่อที่กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

มณฑิเยร เป็นผู้บังคับบัญชา
กรมศิลปากร งานของกรม
ศิลปากรดำรงสืบมา จนกระทั่ง
ปีพุทธศักราช ๒๔๖๔ ในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า-
อยู่หัว เกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ
ทั่วโลก กระทบกระทั่งจนถึง
ประเทศไทยด้วย กรมศิลปากร
จึงถูกยุบลงตามประกาศ พระ-
บรมราชโองการ และโปรดเกล้าฯ
ให้รวมงานของกรมศิลปากรเข้า
กับราชบัณฑิตยสถานเรียกชื่อว่า
“ศิลปากรสถาน”

ศาลเจ้าพ่อทองเชือก

กรมศิลปากร ได้รับการ
สถาปนาขึ้นอีกครั้งตามประกาศ พระบรม
ราชโองการ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๗๖ โดย
อยู่ในสังกัดกระทรวงธรรมการ นับแต่นั้นมาจึงได้
ดำเนินงานสืบเนื่องมาเป็นลำดับ แต่ถูกย้ายสังกัด
สลับสับเปลี่ยนตามนโยบาย และความเหมาะสม
ของช่วงเวลา นามผู้บริหารก็ไม่ปรากฏแน่ชัด จน
กระทั่งวันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้
หลวงวิจิตรวาทการ (กิมเหลียง วัฒนปฤต) ดำรง
ตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร นับเป็นอธิบดีกรม
ศิลปากรคนแรก

จากอดีตสู่ปัจจุบัน กรมศิลปากรมีภาระหน้าที่
ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของชาติ
มาโดยตลอด ตั้งแต่การอนุรักษ์ พัฒนา สืบทอด
เมื่อสังคมเจริญมากขึ้น ศิลปวัฒนธรรมก็ถูก
รบกวนมากขึ้นเช่นกัน ทั้งจากการรู้เท่าถึงการณ์
และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ กรมศิลปากรจึงได้พัฒนา
ปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้อง
และทันกับความเจริญของสังคมตามยุคสมัยที่
ปรับเปลี่ยนไป

ย้อนอดีต

ตึกกรมตึลปากร

พระราชดำริแล้วจึงมีพระราชดำรัสว่า “กรมการช่างอย่างประณีตนั้น ชื่อกรมตึลปากร”

จากนั้น วันที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔ ได้มีประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมตึลปากรขึ้น และให้มีผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อพระเจ้าแผ่นดิน โดยให้สังกัดกระทรวงวัง มีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศรวรฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงมรุธาธร ทรงเป็นผู้บัญชาการ ต่อมาในเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๔๕๕ มีพระบรมราชโองการให้รวมกรมช่างช่างใน ช่างทอง และช่างสิบหมู่ มาอยู่ในสังกัดกรมตึลปากร ครั้นถึงเดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาอนุรักษ์ราช-

เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำริในคราวประชุมเสนาบดีสภาซึ่งพระองค์เป็นประธานว่า การซ่อมพระอาราม และการหล่อพระที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงโยธาธิการ ควรแบ่งแยกออกและยกขึ้นเป็นกรม โดยยกกรมพิพิธภัณฑสถานรวมไว้ด้วย เพราะเป็นเรื่องโบราณทำนองเดียวกัน โดยให้มีผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อที่ประชุมเห็นชอบตามกระแส